

Får aldri nok I

Student Pia Gjesme Holm kan saktens smile. Med 219 av slaget er hun ubestridt universitetsmester i vekttall.

Side 8

Hjelp til selvhjelp

Vet du nå egentlig hvordan du skal forholde deg til en journalist? Hvis ikke, er det hjelp å hente.

Side 3

Får aldri nok II

Nilmar Janbu er 81 år gammel, men har ennå ikke funnet tid til å nyte late pensjonistdager.

Side 9

NTNUs
internavis
nr. 9
13.06.2002

Universitetsavisa

A-BLAD

Søkerne

NTNU øker minst når det gjelder søkning til norske universiteter. Men fortsatt har vi flest søkere til hver studieplass.

Side 3

Vennene

Gode venner får flere penger, sier bergensprofessor i krass kritikk av hvordan norske forskningsmidler blir fordelt.

Side 10 og 11

Vinnerne

Heder og æresbevisninger regner over dem i ett sett. Hva er det med Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi?

Side 12

Trønderne

– har nok en gang fått gjennomgå av en herværende psykologiprofessor. Men slapp av: Vi skal være stolte av vår middelmådighet, vår trausthet og vår kåtskap. Det er ikke vi som lager krig.

Side 13

Stavelsene

Vi har ikke sett dem ennå, de nye instituttnavnene. Men vi kan vente oss det verste – hvis da ikke styret ved NTNU har vett til å følge rådene fra styret i Norsk kompromissfobikerforbund.

Baksida

Og korkene spratt...

FOTO: RUNE PETTER NESS

Professorene (f.v.) Edvard Moser, Torgeir Moan og Peder Emstad kan trygt la champagnen sprute. I ti år framover har de sikret finansiering av forskningen sin. De leder nemlig de tre forskningsmiljøene ved NTNU som heretter kan smykke seg med tittelen «Senter for fremragende

forskning». I alt tretten norske forskningsmiljøer fikk i går, etter knallhard konkurranse, samme tittel. De skal dele på 1,4 milliarder kroner, med årlige utbetalinger over ti år.

Side 4 og 5

Lærer mer med lær.ass.

Stud.ass.'enes dager er talte. Nå overtar lær.ass.'ene. De skal være bindeledd mellom NTNUs studenter og lærere – og hele tida ha et skarpt blikk for læringsprosessene. Samtidig dreies undervisninga mer i retning av gruppearbeid, samtaler og øvingsoppgaver.

Side 2

Takk for laget – og vel møtt igjen

Dette nummeret av Universitetsavisa er det siste du kan holde i hendene. Heretter kommer vi ut som ei ren nettavis. Vi i redaksjonen takker våre lesere for papirfølget gjennom elleve år – og ønsker vel møtt på nettet til høsten.

Side 6

Les daglige nyheter på <http://innsidaUT.ntnu.no/> Send tips til: medieseksjonen@adm.ntnu.no

på dagsordenen

«Fråsorterte journalistar, tredjerangs skriblarar, område-
direktørar og spesialrådgjevarar høyrer ikkje heime der.»
Bergensprofessor Sjur Didrik Flåm i Forskerforum
5/02 om forskningsrådets blad Forskning

I ledelsen har ordet

Rektor
Eivind Hiis Hauge

God sommer!

I gleden over ustopkelig trøndersk finvær burde gode sommerønsker dominere denne gang. Men først en aldri så liten oppsummering av hvor vi står i forhold til noen av de sakene som er aktuelle for tiden.

Kvalitätsreformen jobbes det iherdig med, på mange plan. Styret har nettopp spikret rammene for semestrene: Det mangler fortsatt noen klargjøringer fra departementet før alle formelle føringer er på plass, og vi kan konsentrere hele oppmerksomheten om utviklingen av gode faglige løp, med NTNUs positive annerledeshet som ledestjerne.

Instituttstrukturen er i det vesentlige avklart, vedtatt i siste styremøte. Prosessene for å få løst enkelte gjenstående spørsmål er riktignok gitt litt ekstra tid, ut fra et håp om at dette vil føre til bedre løsninger med bredere forankring. Og for de nykonstruerte instituttene: Lykke til, det er nå samkjøringsprosessene begynner!

Den reviderte universitetsloven er nettopp vedtatt av Stortinget, og vi er derved utfordret til selv å gjennomtenke og på selvstendig grunnlag fastlegge vårt interne system for styring og ledelse.

Parallelt med denne interne revisjonen kommer departementets forslag til modell for særlovsselskap som alternativ til knyttningsform for universitetene til eieren, staten. Vi må ha en høringsuttalelse klar til høsten. Og valget, om vi fortsatt vil være et forvaltningsselskap eller går over til å være særlovsselskap, må vi ta første halvår 2003. Et viktig veivalg!

Norsk forskerutdanning er nylig evaluert, og evalueringsrapporten er velsignet tydelig, med klare råd. Vi må være like tydelige på hvilke råd vi slutter oss til, og hvordan vi vil følge dem opp. Forskerutdanning er noe av det viktigste vi driver med, og på dette feltet må vi bli enda bedre!

Denne stikkordlisten bare for å antyde at det er liten fare for at vi blir liggende på latsiden til høsten. Men i mellomtiden: sommerferie! Da er det kanskje nettopp den siden vi bør ligge på? Sommerferien er i alle fall der for at vi skal dyrke andre sider av tilværelsen, og av oss selv. En smule godvær er ikke å forakte, gjerne av den sorten vi har vært velsignet med i det siste!

La oss satse helhert på en reppise av 1997-sommeren, og ønske hverandre god og helsesam ferie!

ILLUSTRASJON: ELIN HORN

Læringens gode hjelpere

Stud. ass.'en er som begrep snart død og begravet. Nå skal læringsassistentene overta, og de skal først og fremst assistere selve læringen.

Små grupper, samtaler om fag og fritid, evaluering av øvingsoppgaver. NTNU er i ferd med å bevege seg litt bort fra forelesninger med 400 i salen og en enetalande professor langt der framme. Nå skal det være tettere og nærmere. Grupper og samarbeid er sentrale elementer. Det fungerer best sett fra et læringssynspunkt, har man kommet fram til.

Må tenke nytt. Kvalitätsreformen stiller krav om tilrettelegging av læringsmiljøet for den enkelte student. Det skal være variasjon i undervisningsformen og aktiv medvirkning av studentene.

– Vi må tenke hele læringsmiljøet på nytt, hvor bevisstgjøring i forhold til læreprosessene står sentralt. I det ligger det også at vi må tenke nytt når det gjelder å bruke studenter som assistenter i undervisningen, sier prorektor Julie Feilberg, som

også er leder i Læringskvalitetsutvalget (LKU).

Og her kommer den nye «yrkesgruppa» NTNU har laget, inn. Nemlig læringsassistentene, et begrep som er skapt av LKU. De skal være gode hjelpere som skal fungere som bindeledd mellom studentene og de mer tradisjonelle lærerkreftene, men som hele tiden skal ha læringsprosessene i sentrum.

Prøver ut kurs. I disse dager former LKU og Program for lærerutdanning ved NTNU et kursopplegg som skal prøves ut for studentene som skal gå inn i denne rollen. Prosjektet heter «Utviklingsprosjektet Læringsassistenter», og har som mål å komme fram til en god plan for opplæring av assistentene.

– Studentene som skal være assistenter, trenger en ny type innsikt for å gjøre en god jobb. De må kunne noe om læring, samspill og responsgivning. Derfor prøver vi å utvikle et kurs hvor flere fagmiljøer bidrar for å utvikle et innhold i det læringsassistentene skal kunne, utdypet Feilberg, som håper at kurset og jobben som læringsassistent blir attraktive tilbud for de viderekomne studentene.

Bevisstgjøring. Stud. ass.-ene, som det har vært lange tradisjoner for ved deler av NTNU, har aldri vært underlagt noen overordnet opplæring. De har blitt veiledet i veilederrollen sin av hvert enkelt institutt.

Men til høsten vil altså 152 viderekomne studenter fra sju fakulteter gå et 20-timers kurs for å prøve ut opplæringen for læringsassistenter. Kurset består av en fellesdel på tolv timer som Program for lærerutdanning har ansvaret for. De resterende åtte timene skal være en fagspesifikk del som de respektive instituttene legger opp planene til, noe som betyr at også instituttene må tenke nytt i forhold til bruken av assistentene.

– Sentralt i opplæringen vil være en bevisstgjøring omkring selve rollen som læringsassistent. Men vi går også inn på temaer som skriveprosesser og samtaler, i tillegg til grupper og gruppeprosesser i fellesdelen av kurset, sier universitetslektor og koordinator for Universitetspedagogikk, Gunnar Engvik, som har ansvaret for kursopplegget ved Program for lærerutdanning.

Færre forelesninger? Kursing av læringsassistenter er bare ett tiltak for å

bedre studiekvaliteten. Og med godt skolerte og fungerende læringsassistenter åpnes det for nye muligheter på flere områder, mener Engvik.

– Kanskje kan man løfte ut midler fra eksamensavviklingen til heller å gi mer evaluering underveis i studiene? Og kanskje kan man satse mer på gruppeundervisning generelt, og heller redusere antallet forelesninger? Målet for studentene er å få en mer jevn lærings- og arbeidskurve, sier han.

Stort eget utbytte. Læringsassistentene selv skal i prøveprosjektet lønnes under kurset, og de får selvfølgelig lønn for jobben de gjør. Men det forventes også at assistentene faglig sett kan få stort utbytte av jobben, ved blant annet å få enda større innsikt i sin egen læreprosess.

– Mange av disse studentene vil senere komme ut i arbeidslivet og ha veiledende roller. Og mulighetene for å gi dette kurset tellende vekt-tall etter hvert, er luftet, sier Gunnar Engvik.

TORA SALTNES

tora.saltnes@adm.ntnu.no

Besøk fra Norges Vel

Representantskapet i Det Kgl. Selskap for Norges Vel hadde lagt sitt årlige møte til Trondheim 28. og 29. mai. Kunnskapssamfunnet var tema for samlingen, og organisasjonen viet sin andre møtedag til et besøk ved NTNU og Sintef. I Kjel 2 på Gløshaugen fikk de rundt 50 møtedeltakerne innledende foredrag av direktør Gunnar Sand i Sintef og professor Ingvald Strømmen ved

NTNU. Deretter fulgte presentasjoner av to Gløshaugen-knoppskudd; Small Turbine Partner og DTECH AS.

Bildet er tatt under en omvisning i avvanningslaboratoriet. Foran «omviser» Ola Jonassen står de to tidligere stortingsrepresentantene Johan Buttedahl og Tora Aasland. Her vanket også smaksprøver av tørkede grønnsaker.

FOTO: SVEIN TØNSETH, SINTEF MEDIA

NTNU har flest søkere per studieplass

Arkitekthøgskolen i Oslo har økt søkertallet med 60 prosent, mens antall søkere til arkitekt ved NTNU øker med 13 prosent. Universitetet i Tromsø (UiTø) er årets vinner med 18 prosent økning i søkningen. NTNU noterer tre fattigslige prosent. Hva skjer?

Krav om kompetanse i realfag kan være en av årsakene til at NTNU er taperen i kampen om nye studentrekrutter. Økningen i søkingen til universitetsstudier kommer i de historisk-filosofiske og samfunnsvitenskapelige fag, ca ti prosent økning, mens realfag registrerer en nedgang. Søkere til ingeniørutdanning går ned med 1,2 prosent. Verst er det for maritim utdanning som har vel sju prosent færre søkere i år.

Trondheim arkitektjumbo. Når strømmen av søkere til arkitektutdanning retter seg mot Oslo, skyldes det blant annet at studiet ved Arkitekthøgskolen ikke krever realfagkompetanse. Ved NTNU har matematikk og fysikk vært et krav til søkere på arkitekt i alle år. Et forhold som taler til Oslos fordel, er at de nylig har flyttet inn i nye lokaler i Maridalen, der også andre kunstorienterte utdanninger samler seg. Fakultet for arkitektur og billedkunst ved NTNU sliter med at fagmiljøet er svært spredt og sterkt savner en samling i egnede lokaler.

– Folk ved vårt fakultet er svært frustrert over situasjonen, sier prodekanus Are Øysæter, som mener at rekrutteringen blir sterkt påvirket av at miljøet ved NTNU ikke er samlet i felles lokaler.

Flest søkere per studieplass. Vi har bedt rekrutteringssjefen ved NTNU, Anne Sølberg Ellingsen, om å kommentere NTNUs jumboplass i opptaksøkning.

– Vær klar over at vi har hatt en jevn og god økning i søkertallene gjennom de siste årene, sier Ellingsen. – Derfor blir det også vanskeligere for oss å prestere toptall. Men vi har fortsatt flest søkere per studieplass, legger hun til. De andre universitetene har intensivt sitt rekrutteringsarbeid, og Ellingsen ser ikke bort fra at NTNUs vellykkede satsing på rekruttering de senere årene kan ha påvirket innsatsen hos de andre.

Studiedirektør Jon Walstad understreker at prosentregning kan være farlig. NTNU har ikke inntatt noen jumboplassering når det gjelder søknadstall etter hans mening, tvert imot.

– Oslo har 11 000 søkere, og de er dobbelt så store som oss. Vi har vel 8 000 søkere, mens Bergen, som har omtrent like mange studenter som oss, har 5 300 søkere, påpeker studie-direktøren. Bergen har ligget langt etter oss når det gjelder primærsøkere, derfor er det ikke så merkelig at de har en større prosentvis økning enn oss, mener Walstad. 140 flere søkere enn i fjor gjør store utslag for Tromsø, som har enda færre søkere, påpeker han.

Blåser liv i Studieby 1. En av årsakene til et hopp i søknadstallene for Bergen kan være at høyere utdanningsinstitusjoner og Bergen kommune har gått sammen om å markedsføre Bergen som studieby. Hva skjedde med et tilsvarende initiativ i Trondheim?

– Ja, det er noen år siden prosjektet Studieby 1 ble lansert. Prosjektet har ligget litt i dvale, men til neste rekrutteringsrunde blir dette kjørt fram for fullt, forteller studiedirektør Walstad.

Utdanningsinstitusjonene NTNU, Høgskolen i Sør-Trøndelag og Dronning Mauds Min-

Rydder opp etter skybruddet

Beredskapsgruppa ved Teknisk avdeling sprengjobbet nesten hele natt til tirsdag for å begrense skaden etter skybruddet mandag ettermiddag. Innsatsen deres og snarrådig aksjon fra vanlige ansatte har hindret ødeleggelser for mange millioner kroner.

Hele tirsdag gikk med til å rydde opp etter mandagens skybrudd som forårsaket flere lekkasjer og oversvømmelser på Gløshaugen (Se omtale på Innsida/InnsidaUT).

– Det vil ta flere dager å beregne skadeomfang og utbedringskostnader, opplyser Geir Lunde ved Teknisk avdeling.

Verst gikk det ut over Lerkendalsbygget, der vannet fosset gjennom taket og rant i strie strømmer helt ned i kjelleren. Dette skyldtes at avløpssystemet på taket ikke var ferdig montert og brøt sammen under de voldsomme regnmassene. Uhellet føyer seg til ei lang rekke problemer som har oppstått under ombygging av Lerkendalsbygget.

Byggearbeidet ledes av Statsbygg. Som byggherre er det også Statsbygg som blir holdt økonomisk ansvarlig for utbedringen av vannskadene, opplyser Lunde.

– Hell i uhell var at datamaskiner og utstyr til en verdi av 80 millioner kroner kom uskadd fra vannlekkasjen. Blant annet står den nyinnkjøpte tungregnemaskina til 60 millioner kroner i kjelleren på Lerkendalsbygget.

de går nå sammen med kommunen, fylkeskommunen, Studentsamskipnaden og Næringsforeningen om dette prosjektet.

– Vi vil utlyse en prosjektlederstilling til høsten, sier Walstad, som understreker at den-

ne rekrutteringskampanjen vil bli et supplement til lærestedenes egen rekruttering.

ARNE ASPHJELL
arne.asphjell@adm.ntnu.no

Hjæælp. Jeg skal intervjues!

Vet du at du bør betrakte enhver kontakt med en journalist som et intervju? Eller at hovedfargen på NTNUs logo skal være refleksblå? En «selvhjelpspakke» på nettet skal gjøre livet lettere for deg som av og til må utføre informasjonsoppgaver i jobben din.

Slike tips, råd, regler, maler og eksempler finner du fullt opp av på: <http://www.ntnu.no/info/selvhelp/> Bokmerk adressen jo før jo heller.

Stor spennvidde. Selvhjelpspakken er ment å være en støtte til alle som jobber med informasjon og formidling på NTNU. Det vil i praksis si de fleste av oss. Nettstedet er delt inn i følgende kapitler:

- Infoplanlegging
- Mediekontakt
- Web
- Trykksaker
- Rekruttering
- Presentasjonsteknikk
- Utstillinger

Under «Mediekontakt» finner du for eksempel gode råd for hva du bør gjøre og ikke gjøre når du blir intervjuet. Under «Web» kan du se eksempler på klassiske web-designtabber og gå gjennom et lynkurs i hvordan du lager web-sider. Trykksakkapitlet inneholder et vell av detaljinformasjon om hvordan du går fram for å produsere en trykksak. Her finner du også dokumentmaler og ferdige logoer i EPS-format for samtlige av NTNUs enheter. Fra «Utstillinger» kan du hente en huskeliste som du kan bruke i planleggingen.

Håndbok i kommunikasjon. Og da har vi bare nevnt noen få smakebiter fra Selvhjelpspakken. Til sammen har Infoavdelingen her lagt ut en håndbok i kommunikasjon og formidling som inneholder store deler av den kunnskap og

kompetanse som avdelingen sitter inne med. Studieavdelingen har på sin side ansvar for ett kapittel – om rekruttering. En oppdatert versjon av dette kapitlet vil bli lagt ut 20. august.

Infoavdelingen har arbeidet med nettstedet i halvannet år. Dette har skjedd i forbindelse med en planmessig gjennomgang og opprusting av hele NTNUs grafiske profil. I dagens harde konkurranse om nye studenter, dyktige medarbeidere og forskningsmidler har universitetet større behov enn noensinne for å fremstå med en klar og tydelig profil i det offentlige rom. Men mye har skjedd både innen universitetet og i omverdenen siden Bruno Oldani utformet NTNUs grunnleggende design i 1995/96. Et arbeid som forøvrig resulterte i prisen «God design» fra Norsk designråd i 1997.

Faregepaletter. Et annet bidrag til å skape en mer enhetlig profil er trykkeriavtalen som ble inngått med Tapir trykkeri i fjor sommer. I vinter ble det sendt ut en brosjyre til alle enheter om innholdet i denne

rammeavtalen, og om kort tid vil det bli sendt ut en ny brosjyre med fargepaletter som skal benyttes ved produksjon av offisielle trykksaker fra universitetet.

Selvhjelpspakken på nettet skal bygges videre ut, blant annet med flere maler for ulike typer trykksaker. Informasjons-

avdelingen tar gjerne imot kommentarer og forslag til forbedringer av innholdet i pakken.

Vi gjør oppmerksom på at nettstedet bare er tilgjengelig fra pc-er innenfor NTNU-nettet (IP-beskyttelse).

JAN ERIK KAARØ
jan.kaaro@adm.ntnu.no

NTNU Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Selvhjelpspakke for informasjon og formidling

Kommunikasjon og formidling ved NTNU - Hjelp til selvhjelp

Godt råd Infoplanlegging Mediekontakt Web Trykksaker Rekruttering Presentasjonsteknikk Utstillinger

Søk selvhjelp

Til råd for en god presentasjon

Muntlig framføring

- Våre presentasjoner
- Hvilke aviser og tidsskrifter
- Hva det gode har å si om det
- Presentasjonsteknikk

Avdelingen har

Formidlingsavdelingen

«Gode råd for en god presentasjon»

Kontakt: info@adm.ntnu.no

Muntlig framføring

De fleste skriver manus i forbindelse med et foredrag. Det er likevel et godt råd å stå og lese rett fra manuskriptet istedenfor å stå og lese fra et notat på en nærstående måle. Måten du framfører innholdet på er like avgjørende for om du vinner interesse og at budskapet blir oppfattet.

Tiden du har til rådighet er bestemt på forhånd. Står foredraget med henrykk til helst, bidragsfiguren du vil bruke. Les teksten godt, og prøv framføringen på noen kolleger for kommentarer.

Og vinnerne e

Forsknings-Norges Gull-Lotto er trukket. Potten er formidabel: 1,4 milliarder kroner skal nå fordeles på 13 forskningsgrupper, med årlige utbetalinger over ti år. For vinnerne er dette drømmen som gikk i oppfyllelse.

NTNU er representert med tre og et kvart miljø. Universitetene i Oslo og Bergen har også tre på lista, mens Tromsø fikk én gruppe gjennom nåløyet. I tillegg er Norges landbruks-høgskole, Norges geotekniske institutt (NGI) og PRIO Norsk freds forskningsinstitutt representert.

Videre er NTNU, Institutt for geoteknikk, hovedsamarbeidspartner med NGIs forskningsgruppe, mens PRIO har Institutt for sosiologi og statsvitenskap som en av samarbeidspartnerne.

Det startet i fjor vår da 129 grupper meldte seg på til konkurransen. Førte av dem ble med til finalen, deriblant ti fra NTNU.

I tillegg til vitenskapelig kvalitet er det også lagt vekt på samfunns- og næringsnytte. Fondet for forskning og nyskaping har gjort denne satsingen mulig. Men verts-institusjonene for sentrene må bidra med en forpliktende egenandel.

Rotterace: Forskningsgruppa rundt Edvard Moser kom ut blant vinnerne i det viktigste forskningsløpet i moderne norsk historie – i det minste hva penger angår. Førsteam. Robert Biegler, avdelingsing. Klaus J.Jenssen, stipendiat Sturla Molden, avdelingsing. Gry Storsveen, stipendiat Frode Tuvnes, professor May-Britt Moan, professor Edvard I. Moser.

– Klart dette er stort

Raskere skip, mer robuste oljeplattformer, ny teknologi som skal tidoble norsk produksjon av sjømat: Dette er noen av utfordringene som venter Forskningsssenteret for skip og havkonstruksjoner som skal etableres på Tyholt.

Forskningsssenter for skip og havkonstruksjoner skal ledes av professor Torgeir Moan ved Institutt for marin teknikk. Med på laget har han fagmiljøene innenfor marin hydrodynamikk og teknisk kybernetikk ved NTNU, Marintek, samt tre professorer fra Massachusetts Institute of Technology (MIT). Sammen skal de bygge opp et ledende internasjonalt senter for grunnleggende kunnskap om hvordan framtidens skip og havkonstruksjoner oppfører seg under ekstreme sjøforhold.

– Dette skal løses ved å inte-

grere teoretisk og eksperimentell forskning innenfor de involverte fagdisiplinene. Forskningen vil være svært relevant for både skipsfart, petroleum og fiskeri/havbruk, forteller Torgeir Moan.

Noe helt spesielt. Sindig som han er, tok ikke Moan av på noen måte da han fikk nyheten om at forskningsmiljøet han representerer, var utpekt som ett av sentrene for fremragende forskning. Fra før har han blant annet vært med på å hale i land betydelige forskningsmidler fra Strategiske universitetspro-

grammer (SUP).

– Men dette er likevel noe helt spesielt. Midlene til fri og grunnleggende forskning har blitt stadig mindre. Nå får vi en enestående mulighet til å satse på en måte vi aldri har hatt muligheten til. Vi kan ta tak i grunnleggende problemstillinger, uten å hemmes av risikoen for å mislykkes, og følge opp forskningen i et tiårsperspektiv. Klart dette er stort, sier Moan.

Transport, energi og mat. Moans eget fagfelt, marine konstruksjoner, handler om å forstå og beskrive hvordan sjøen virker på for eksempel båter og oljeplattformer. Hydrodynamikk er læren om hvordan bølgene oppfører seg, mens konstruksjonsteknikk forklarer hva som skjer inni konstruksjonen. Ved hjelp av reguleringstek-

nikk (teknisk kybernetikk) utvikles automatiske kontrollsystemer for konstruksjonene. Matematisk statistikk anvendes for sannsynlighetsberegning av for eksempel bølgekrefter. Til sammen skal de frambringe kunnskap innenfor de tre arbeidsområdene skip, plattformer og havbrukskonstruksjoner, slik at en i framtida kan utvikle sikrere og raskere skip, oljeplattformer for store havdyp, farkoster og redskap for innsanking av fôr og nye mærer for oppdrett av fisk. Andre interessante arbeidsområder kan være konstruksjoner for energiproduksjon ved bølgekraft, undersjøisk gruvedrift, flytende bruer og flyplasser.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

er...

går. Fra venstre; stipendiat Mona K. Otnæss, Moser, student Kirsten G. Kjølstrup og i midten

FOTO: RUNE PETTER NESS

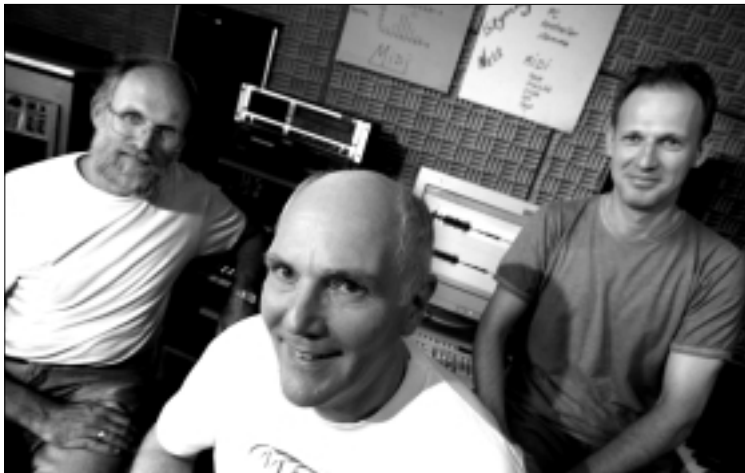
– Verdt strevet

Forskningsgruppen rundt professor Bjarne Foss ved Institutt for teknisk kybernetikk var blant dem som ikke nådde helt opp. Men Foss henger ikke med hodet av den grunn.

– Jeg gratulerer prisvinnerne, og ønsker dem all mulig lykke videre framover, sier han.

Hva med deg – er du skuffet?
– Ja, det er jeg. Vi har satset og jobbet svært mye med dette her. Forskningsrådet uttalte for øvrig at vi som gikk videre til runde to, tilhører kategorien «meget gode forskningsgrupper». Dermed føler vi at vi har høstet faglig anerkjennelse – selv om vi altså ikke nådde helt opp.

Tre glade professorer: Bjarne E. Helvik, Peder J. Emstad og Peter Svensson. De to instituttene telematikk og teleteknikk blir kjernemiljøene i forskningssenteret som skal bygges opp for kvantifiserbar kvalitet av kommunikasjonstjenester.

FOTO: RUNE PETTER NESS

– I'm in communications

Professor Peder J. Emstad var på fottur i californiske fjell sammen med flere andre i Sierra Hike Club. – Hva er driver du med, spurte en av turkameratene. – I'm in communications, svarte Emstad. – I'm in communications too, sa den andre.

Den litt diffuse yrkesangivelsen krevde en oppklaring, og Emstad måtte forklare at han forsket på datakommunikasjon. Den andre var skuespiller.

Emstad trekker fram denne episoden for å vise at i dagens samfunn er det svært mange yrkesgrupper som kan hevde at de er i kommunikasjonsbransjen.

Verdensomspennende kommunikasjon via Internett har drastisk forandret verden og hverdagen til folk flest de siste ti årene. En stor del av oss er blitt helt avhengige av nettet som kommunikasjonskanal og til mange andre tjenester som for eksempel e-handel.

Kvantifiserbar kvalitet.

Professor Peder J. Emstad ved Institutt for telematikk og hans kolleger har fått klarsignal for å etablere «Center for Quantifiable Quality of Service in Communication Systems». Hvis man skal oversette denne ambisiøse betegnelsen til et mer forståelig norsk, kan det bli noe slikt som «Senter for kvantifiserbar kvalitet i kommunikasjonstjenester».

– Vi er opptatt av den kvaliteten brukeren opplever for tjenestene som tilbys via nettet, sier professor Emstad. – Tidligere kommuniserte vi over telefonlinjer vi hadde til vår rådighet hundre prosent av tida. Over net-

Lykkelige over å være blant NTNUs forskere i særklasse: Fv. Torgeir Moan, Carl Martin Larsen og Olav Egeland. Odd Faltinsen var ikke til stede da bildet ble tatt.

FOTO: RUNE PETTER NESS

tet blir kommunikasjonen – enten det er tekst, tale eller bilder – delt opp i små pakker som rutes gjennom et komplisert system fra avsender til mottaker. Underveis kan pakker komme bort eller de kan bli forsinket.

For at kresne brukere skal være fornøyd, må kvaliteten på tjenestene være god nok. For eksempel vil overføring av en videosekvens med «hakkete» bilder ikke være tilfredsstillende.

Forskerne ved senteret skal se på teknikker for å forbedre, måle og sikre kvaliteten på tjenester via nettet. Overføringshastighet, pålitelighet, sikkerhet og opplevd bruker kvalitet er stikkord for det senteret skal forske på. I søknaden om å bli et senter for fremragende forskning ber de om nesten 300 millioner kroner for tiårsperioden 2002-2012.

Opprømt og oppløftet.

– Vi ble veldig opprømt og oppløftet av å bli valgt, sier Emstad, som legger til at de egentlig har

vært ganske optimistiske. – Dette er oppgaver som er veldig viktige for Norge, påpeker han, og han tar sikte på at senteret skal etablere en kompetanse som gir norsk IKT-næring konkurransemessige fortrinn.

Fagmiljøene ved de to instituttene for telematikk og teleteknikk har solide forsknings tradisjoner, bl.a. innen mobiltelefon, og et bredt nettverk av internasjonale kontakter på feltet.

– Vi er i verdensklasse, er Emstad ubeskjeden nok til å hevde. – Men vi sliter med rekrutteringen, legger han til, og håper at senterstatusen og økte bevilgninger skal bidra til at det blir lettere å få dyktige doktorgrads studenter til å satse innenfor dette feltet.

ARNE ASPHJELL

arne.asphjell@adm.ntnu.no

– Minnerikt

– Professor Edvard Moser har viet sitt faglige liv til å forske på hukommelse. Tirsdag 11. juni er definitivt en dag som vil sitte spikret i professorens minne.

Mosers forskningsgruppe, *International Centre for the biology of memory*, har søkt om til sammen 245 millioner kroner, fordelt over ti år. Men man vil starte i det små.

– Vi begynner relativt beskjeden, og øker på etter hvert, sier han.

Nettverksbygging står i sentrum.

– Vi prøver å etablere et internasjonalt senter. Planen er å få inn sju utenlandske forskere hit, som får «visiting professor» status. Tanken er at de skal bruke sin tjueprosent stilling i laboratoriet, ikke noe kontorarbeid, forteller Moser.

– Prosjektet er teknisk meget utfordrende – på grensa hva som

er teknisk mulig å få til. Det baserer seg på at hukommelse er ikke lagret et sted i hjernen, men spredt mange steder i hjernebarken.

Moser illustrerer: – Når du møter svigermor for første gang, sitter du igjen med en rad ulike inntrykk, av hvordan hun ser ut, stemmen hennes, parfymen hun bruker – og ikke minst: Hvilke følelser du, bevisst eller ubevisst, bærer med deg i møtet med henne. For at du senere skal kunne gjenkalle selve opplevelsen av møtet med henne, blir de ulike inntrykkene koplet sammen. Hvordan skjer dette? For å forstå hvordan hukommelse lagres helhetlig, må man kunne måle mange steder i hjernen, sier han. Det er her den tekniske utfordringen ligger, forteller Moser.

Trådene samles. De mange minnetrådene nøstes sammen i et bestemt område i hjernen, som man har gitt navnet CA 3. Det ligger i en liten struktur i hjernen som heter hippocampus.

– CA3 holder et nettverk av celler som i stor grad er krysskoplet, som har mulighet til å

lagre kombinasjoner av hendelser som ikke er mulig andre steder i hjernen. Det er dette området vi vil forske på.

– Denne hypotesen har ikke vært mulig å teste før, fordi det er teknisk svært komplisert.

Vi vil se på mønsteret av aktiviteter i CA3. Hvordan alle disse cellene snakker sammen.

Hva kommer ut av dette?

– Målet er å forstå hvordan hukommelse oppstår. Dette vil kunne hjelpe oss til å forstå hva som skjer når hukommelse svikter, sier Moser.

Uhyre stimulerende. De store forskningsmidlene som nå stilles til rådighet, gjør det mulig å samle forskere til å jobbe sammen på en ny måte, forteller Moser.

– Det unike er at de verdensledende forskerne kan komme sammen på ett sted, på en labb, for å forske sammen. For de studentene og stipendiatene som er i miljøet vil det også bety mye ved at de vil være i et uhyre stimulerende miljø.

For å komme med det forslitte spørsmålet: Hva tenkte du da den avgjørende telefonen kom?

– Tror ikke jeg tenkte noe som helst. Jeg ble bare glad. Ekstremt glad. Dette er en av de viktigste hendelsene i min faglige

karriere. Framtida blir nok ganske forskjellig fra hva den ellers kunne ha vært, sier Moser.

– Den neste tanken var denne: Nå må vi innfri forventningspresset.

I dag er det altså en gledens dag. Skal det feires?

– Det skal vi nok gjøre. Labben skal ha grillparty i Korsvika mot slutten av uka, forteller Moser.

Men først skal han til Oslo og ta i mot heder og ære.

TØRE OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Anerkjennelse

– Vi er svært glade på de utpekte forskningsgruppene vegne. Samtidig oppfatter vi dette som en anerkjennelse av den høye kvaliteten som NTNU står for, sier prorektor Julie Feilberg.

Prorektoren peker på at de tre vinnerne fikk følge av syv andre grupper til finalen.

– Dette er en skikkelig vitamininnsprøytning, en oppmuntring også for andre forskningsmiljøer ved universitetet, sier Feilberg.

Papirets dager er talte

Dette nummeret av Universitetsavisa er det tohundreogellefte siden opprettelsen i 1991. Det er også det siste på papir. Fra høsten av går UA over til å bli ei ren nettavisa.

Det har stormet mang en gang rundt Universitetsavisa (UA) i de elleve årene den har kommet ut. Men NTNU-styrets vedtak forrige torsdag, om å erstatte papiravisa med en elektronisk variant, ble fattet uten innsigelser og nesten uten debatt.

De eneste motforestillingene som ble luftet på styremøtet, var hvorvidt alle NTNUs ansatte vil ha tilgang til pc – og hvorvidt ei nettavisa vil kunne ivareta debatten slik den føres i dagens papiravis.

Vel vitende om at ikke alle UA-lesere uten videre vil juble over vedtaket, minnet Universitetsdirektøren styret om at man selvfølgelig kunne kjøre dobbelt en periode – med både papiravis og nettavisa. Hvis man nå var villig til å betale for det. Av psykiske årsaker, som hun selv sa. Men dette ble kontant

avvist. – Sats på nett, og sett en dato! Smerten vil være der uansett, sa eksternrepresentant Kari Werner Øfsti.

Sluttdatoen ble altså satt til den 13. juni. Og til høsten skal UA gjenoppstå som ei moderne nettavisa.

Medieflora. Notatet som lå til grunn for styrets behandling, påpeker at Universitetsdirektøren ønsker å følge med på utviklinga i det moderne mediebildet, og utnytte det potensialet elektronisk formidling har. UA utgis «... i en helt annen medievirkelighet i dag enn for få år siden,» står det i notatet som er ført i pennen av informasjonsdirektør Anne Katharine Dahl og sjef for medieseksjonen, Jan Erik Kaarø.

Notatet påpeker også at

mediefloraen ved NTNU skaper en uklar og forvirrende eksterntprofil. Dessuten er det uforholdsmessig ressurskrevende å holde seg med med så mange ulike medier.

I dag betjener NTNUs informasjonsavdeling fire allmennrettede medier som publiserer stoff om og fra NTNU. Det er forskningsmagasinet Gemini, intranettets nyhetsdel Innsida/InnsidaUT, det nasjonale nettstedet forskning.no – og altså Universitetsavisa. I tillegg pleier Info jevnlig kontakt med eksterne medier.

Ut av Gemini? Redaksjonelt skal nettavisa drives etter samme retningslinjer som nå. Den beholder også sitt redaksjonsråd med representanter for ansatte og studenter.

En del av det stoffet som i

dag trykkes i UA, egner seg likevel dårlig for presentasjon på nett. Det gjelder særlig reportasjer og annet ferdypningsstoff.

Hvordan dette «papir-stoffet» skal behandles i framtida, er ikke avgjort. Notatet som ble lagt fram på torsdagens styremøte, reiser spørsmålet om hvorvidt et fortsatt samarbeid med Sintef om bladet Gemini gir den beste profileringa av NTNU. Bør det kanskje heller opprettes et eget NTNU-magasin?

Disse spørsmålene skal utredes nærmere, og blir etter planen tatt opp igjen som egen styresak en gang på høstparten.

LISA OLSTAD

lisa.olstad@adm.ntnu.no

Vi spør...

Lise Lorentzen Styrrer,
Romanisk institutt

Vil du savne papiravisa?
– Ja. Den er oversiktlig, og jeg liker å ta den med hjem og bla i den.

Vil du lese nettavisa?
– Ja, men sikkert mye mindre av stoffet. Du kan ikke lese ferdypningsstoff på nett.

Jon Walstad
Studiedirektør,
NTNU

Vil du savne papiravisa?
– Nei.
Vil du lese nettavisa?
– Så absolutt. Et veldig riktig, viktig og flott skritt å ta.

Åse Dragland
Sjef, Sintef Media

Vil du savne papiravisa?
– Ja. Den bruker jeg å ta med hjem, har ikke tid til å lese nyheter i arbeidstida.
Vil du lese nettavisa?
– Nei.

Leif Lambine
Driftsleder,
NTNU-trykk

Vil du savne papiravisa?
– Ja. Men ikke så mye som jeg savner den avisa som var uavhengig.
Vil du lese nettavisa?
– Kanskje, men ikke like mye som papiravisa.

Mari-Ann Einarsrud
Professor,
Institutt for kjemi

Vil du savne papiravisa?
– I en overgangsperiode. Pleier å ta den med hjem og lese den i avslappede omgivelser.
Vil du lese nettavisa?
– Ja.

Første nummer av Universitetsavisa kom ut den 12. september 1991. Debutnummeret brakte saker om prøverørsbefrukning, plassproblemer for ex.phil., politisk registrering av norske studenter i utlandet, jernvinner i Budal, nasjonal miljøprøvebank – og mye mer.

Denne dummyen viser hvordan Universitetsavisa kan komme til å bli seende ut på nettet. Både layout og faste spalter skal være gjenkjennelige fra den trykte avisa. Samtidig vil nettavisa utnytte de tekniske mulighetene som ligger i nettmediet. UA på nett vil erstatte den nåværende «InnsidaUT».

Et stridens eple i elleve år

Det har kookt rundt Universitetsavisa mer enn én gang – men nå er det bare været som er varmt.

Den som har levd en stund, vil huske at Universitetsavisa har vært et hett tema ved mange anledninger. Hele 16 ganger har ett eller annet spørsmål vedrørende avisa vært oppe i kollegiet. Det som har avfødt de høyeste temperaturene, har vært når avisas redaksjonelle tilknytning har vært behandlet.

UA ble opprettet i 1991, av informasjonsmedarbeidere ved Universitetet i Trondheim (Unit)

og NTH, med en selvstendig redaktør som ikke svarte overfor andre enn kollegiet. Rektorer og direktører hadde ingen formell makt over redaksjonen.

I 1993 ansatte Unit informasjonssjef, og kollegiet vedtok – mot sterke studentprotester – at han også skulle være ansvarlig redaktør av UA. Ordningen opphørte sommeren 1995, men ble gjenopprettet av kollegiet i 1996, etter opprettelsen av NTNU.

Vedtaket i 1996 ble fattet etter lange og hete debatter i både UA og eksterne medier, i kollegium, i fagforeninger og andre steder. På Dragvoll avholdt studentene protestmøte mot omlegginga. Men informasjonssjefen kom igjen inn som ansvarlig redaktør, og avisas

mål ble noe omformulert. Den skulle imidlertid, vedtok kollegiet, fortsatt styres etter Redaktørplakaten og Vær varsom-plakaten.

Våren 2000 kokte det på nytt rundt UA. Da dukket det opp en underskriftsliste der et halvt tusen ansatte og studenter krevde redaksjonell fristilling. Den norske redaktørforening erklærte at ordninga med både ledelsesstyring og redaktørplakat var uforenlig, og temperaturen i debatten var farlig nær kokepunktet – før kollegiet med knappst mulig flertall vedtok fortsatt ledelsesstyring. Samtidig ble Redaktørplakaten fjernet. Ikke desto mindre: Samme høst ble UA av Kommunikasjonsforeningen kåret til Norges beste internavis.

Vedtaket som ble fattet i forrige uke, har ikke avfødt antydning til bruduljer. Ikke i styret og ikke blant leserne. Da nettsaken om vedtaket ble publisert, var det den minst leste saken på Innsida den dagen. Og intet harmdirrende leserbrev har i skrivende stund nådd verken redaksjon eller debattstedet NTNU fritt-forum. Heller ingen ovasjoner, for den del.

Nå handlet siste vedtak heller ikke om å endre på redaksjonelle styringsformer, men om å endre en utgivelsesform. Likevel kan man nok – historien tatt i betraktning – stusse litt over mangelen på temperatur.

Men kanskje det bare er for varmt.

Universitetsavisa har i løpet av elleve år hatt fire daglige redaktører – og enda flere avishoder.

Holder fortet i sommer

Stripa er tom og kantina forlatt. Likevel lusker det noen studenter rundt på universitetet i sommermånedene. Hva skal dette bety?

Nå har studentene forlatt NTNU for sommeren. På oppslagstavlene henger plakater og hybelannonser som gikk ut på dato i forrige måned. Korridorene er stille, kantina er tom, og det samme er datasalene. Men noen akterutseilte studenter utfordrer stillheten. De har nemlig fått sommerjobb på universitetet og skal tilbringe ferien i sine vante omgivelser. Temmelig alene.

Sløve dager med bøtte og vann.

– Selvfølgelig føles det litt dumt å bli igjen her når alle andre tar seg en god pause fra universitetet, innrømmer Jon Lippard (20), som til daglig studerer matte og fysikk. I sommer pusser han vinduer på Gløshaugen og Dragvoll. Til tross for mangelen på miljøforandring er dette en fin og avslappende jobb, ifølge Trondheimsgutten.

– Her er det liksom om å gjøre å ikke jobbe for fort, skjønner du, smiler han lurt. Hvis alle vinduene blir ferdige før kontrakten går ut, blir sommerjobberne satt til å gjøre annet vaktmesterarbeid i stedet. Og det vil de naturligvis helst unngå. Jon har jobba på NTNU før, og kommer med levende beskrivelser av hvordan stedet er om sommeren: Øredøvende stille og forlatte lokaler hvor kleskoden er kjeledress, og hvor både studenter og professorer er fraværende.

– Professorene tar vel ferie, de også! er Jons teori.

Drømmejobb – uten å smiske.

Men noen få utvalgte studenter har nærkontakt med de vitenskapelig ansatte, selv etter semesterslutt. Kenneth Bruer (23) har fått sommerjobb ved Institutt for kjemisk prosesssteknologi, hvor han skal teste ulike katalysatorer for framstilling av eten fra etan. Veiledning får han fra professoren sin og fra ansatte i Statoil. Fjerdeårsstudenten skal seinere skrive om samme tema i hovedoppgaven sin. Den gyver han løs på neste vår. Derfor er han naturlig nok kjempefornøyd med sommerjobben sin.

– Instituttet annonserte at de skulle dele ut tre sommerjobber i samarbeid med Statoil. Jeg søkte, og fikk jobben, forteller han med en viss stolthet i stemmen.

– Og det uten å smiske med professorene, legger han glisende til.

Kenneth tror overraskende nok ikke på ensomme dager i korridorene på Gløshaugen.

– Flere studenter fra den opprinnelige kjemiklassen min har fått seg sommerjobb ved NTNU, på forskjellige andre institutter. Jeg tror vi skal klare å få til et lite miljø her, spår han optimistisk. Og sommerværet hjemme i Alta kommer han *absolutt* ikke til å savne.

Savner mammas gratismiddag.

På Dragvoll er gangene om mulig enda mer folketomme. Men noen studenter finner vi her også. Blant dem er lederen for årets fadderordning, Bjørnar Holmem (23). Hans jobb i sommer består i å lage ei god fadderordning for de nye studentene på Lade og Dragvoll. Han verver faddere, snakker pent med

Sommerjobberne Kenneth (23), Jon (20) og Bjørnar (23) kjemper mot stillheten ved det ferieforlatte NTNU.

FOTO: MAGNUS BJØRKE

bedrifter i byen, og planlegger underholdningsarrangementer for ferskingene.

– Det er flott at jeg får brukt utdanninga mi i jobben, påpeker Bjørnar, som studerer statsvitenskap og psykologi.

– Hjemme ville jeg nok endt opp med en jobb i industrien, mener han, og er veldig fornøyd med at Studenttinget valgte nettopp ham til å lede Fadderordninga 2002.

Dette er Bjørnars første sommer borte fra hjemmet, som ligger i Møre og Romsdal.

– Det verste med å jobbe i byen i sommer er at jeg må holde liv i meg sjøl på de pengene jeg tjener, beklager han seg for-

siktig.

– Ingen gratismiddager fra mamma her, nei.

Flest vinduspussere. Studenter som ikke orker tanken på å forlate universitetet i ferien, har etter alt å dømme mange muligheter. De aller fleste sommerjobberne ved NTNU ansettes imidlertid av én person, nemlig av Bente Wold, som er sekretær ved Teknisk avdeling. Hver sommer ansetter hun rundt hundre ungdommer til å pusse universitetets vinduer. De fleste er skoleungdommer, forteller hun.

– Vi får ikke så mange søknader fra studentene våre. Det er nok fordi det er

lettere for dem å få sommerjobber som er relevante i forhold til utdanninga de tar, tror hun. Dessuten er sommerjobbseongen i Teknisk avdeling kort – vinduspusserne ansettes kun for tre intense uker.

For deg som er student og allerede savner NTNU, er det nok for seint å få sommerjobb der i år. Men til neste år kommer nye sjanser. Får du ikke drømmejobben hos professoren din, er grilling av rygg-tavla mens du blankpusser vinduer til neste skoleår sikkert heller ikke å forakte?

KRISTINA HAGEN

kristhag@stud.ntnu.no

Kretsmester i vekttall

Hun har godt over 200 vekttall og snart to hovedfag. Men Pia Gjesme Holm er fortsatt skrubbsulten på skole.

Pia Gjesme Holm har en rekord som nok kommer til å bli stående til evig tid. Den 29 år gamle NTNU-studenten har nemlig sanket flest vekttall av absolutt alle som har tråkket sine sko ved universitetet. I skrivende stund har hun intet mindre enn 219 registrerte vekttall. Og siden vekttall blir borte og erstattet med studiepoeng under innføringen av Kvalitetsreformen, vil Pias vekttallsrekord bli evigvarig i NTNUs rekordbok.

– Jeg vet at jeg har mange vekttall, men visste ikke at jeg hadde flest, sier den flittige studenten som nylig flyttet fra Trondheim til Oslo sammen med sin samboer.

To hovedfag. Før jul avsluttet hun hovedfaget i allmenn litteraturvitenskap med en metalitterær analyse av Milan Kunderas roman «Udødeligheten» som hovedfagsoppgave. Etter sommeren kan litteraturviteren jammen kalle seg statsviter også. Da leverer Pia sin hovedfagsoppgave i statsvitenskap med Norad som tema.

Innimellom å feie unna fag som historie grunnfag, fransk mellomfag og et økonomisk-administrativ studium, har Pia engasjert seg i instituttstyre, fakultetstyre, sittet i kontrollkomiteene for Velferdstinget og for Studenttinget, hatt oppgaver i studieutvalg og studentutvalg, arbeidet i studentgruppa Altund, samt hatt styreverv i det mektige konsernstyret i Studentsamskipnaden. I tillegg har Pia virket som orakel-hjelp ved pc-tjenesten, jobbet i bokhandel og prioritert masse trening:

– Puh. Åssen i alle dager har du klart å ta så mange vekttall og gjort alt det andre?

– Jeg har funnet ut noe veldig lurt. Studiene er lettere å gjøre hvis du har mye å gjøre ved siden av. Når du først må jobbe med studier, så er du veldig konsentrert om å få gjort det da, sier Pia. Innimellom har det likevel vært litt slitsomt, det innrømmer hun. Særlig det semesteret hvor hun gjorde unna 37 vekttall.

– Da fikk jeg høre at jeg så helt grønn ut i ansiktet. Og den gangen jeg hadde fire eksamener på en uke, da holdt jeg på å sovne under siste eksamen. Jeg hadde ikke lest så mye til denne og måtte lese om natta. Den gikk ikke så bra, minnes Pia med et smil. Til vordende studenter som har lyst å ta mange fag, anbefaler Pia ikke noe spesielt utover å gå på forelesninger, ta gode notater, bruk gode eksempler på eksamenene, ha interesse for fagene, se helheten og ikke grave seg ned i detaljene.

Studier i Paris. 215 vekttall har hun registrert fra NTNU. I tillegg har hun 8 fra Trondheim Økonomiske Høgskole. Men det er egentlig mer. To år med studier i utlandet, i henholdsvis Paris og Erlangen i Tyskland, har hun også papirer på. Men hun har ikke brydd seg om å konvertere det til norske vekttall. Papirer fra utenlandske universitet kan være verdt noe, de også, tror Pia. Med endelig avslutning av hovedoppgaven i statsvitenskap kan hun plusse på 15 ekstra vekttall. Pias faglige gulrot har vært genuin nysgjerrighet og interesse for fag.

– Jeg velger ut fra interesse. Det har vært et mål å finne fag som er spennende og som tilfører meg noe. Da er det lett å motivere seg til studier.

Dess flere fag Pia har tatt, jo mer har hun fått lyst å vite enda mer. Fortsatt kunne hun ha tenkt seg å studere filosofi, engelsk og samfunnsøkonomi. Det kjæreste faget så langt har vært litteraturen.

– Litteratur er så bra. Noen har sagt at litteratur er den beste utdanningen du kan få, og det er jeg helt enig i, sier Pia.

– Har du noen andre morsomme fag?

– Kulturforståelse!

– Kulturforståelse? Er ikke det et fag som mange betrakter som et kioskfag?

– Andre sier det, men jeg synes det var givende og interessant. Det var ganske merkelig hvordan jeg begynte med det faget. Jeg skulle ta lunsj med en venninne, men så gikk vi på denne forelesningen sammen, og så fant jeg ut at dette var jo gøy. Da fortsette jeg å ta det. Det var en time i uken, men vi tok lunsjen samtidig.

Det var alltid spennende for Pia når forelesningskatalogen kom i begynnelsen av semesteret. Fort la hun et puslespill over hvilke forelesninger hun kunne følge og hvilke eksamener hun kunne ta. Litt ergerlig var det når datoene for enkelte eksamener plutselig ble flyttet på.

Pia har funnet ut hvilke fag som trenger mer oppmerksomhet enn andre. Målet ved alle eksamenene har vært laud, eller det som før bokstavkarakterenes tid var 2,5. Det har hun stort sett mestret.

Kostet. Tall fra Studieavdelinga viser at det er Pia og to andre studenter som har passert den magiske 200-vektallgrensen. Før vårens eksamener er det 50 personer som har minst 155 vekttall. Mytene om evighetsstudentene er mange, men seksjonssjef Knut Veium ved Studieavdelinga sier at NTNU ikke har studenter av typen som tar 15 forskjellige grunnfag. De mest flittige har en fagkombinasjon som ikke er tilfeldig. Pia ser heller ikke ut til å ha tatt skade av vekttallene hun har tatt. Studielånet er ikke verre enn 310 000, og venner har hun fortsatt.

– Det er sikkert mye jeg har prioritert vekk, og jeg har måttet nedprioritere venner. Men da sitter jeg igjen med de virkelige vennene som respekterer meg. Jeg har sikkert mistet mye på veien, men det kan jeg aldri vite.

Pia kunne tenke seg å være med på ISFiT, men skjønte at det ville ta mye tid. Å delta på Samfundet har ikke vært helt hennes greie. Hun synes at studentpolitikk har gitt henne voldsomt mye tilbake. Dessuten er hun takknemlig for sin bokhandel-arbeidsgiver som har vært fleksibel med ferie slik at hun kunne få muligheten til flere måneders backpacking i Australia.

UD neste? Etter oppholdet i Paris drømte ikke Pia lenger om å bli historieprofessor. Det var noe fantastisk ved det å være i utlandet. Derfor har Pia søkt seg på den eksklusive aspirantskolen i Utenriksdepartementet. 50 kandidater er igjen, og 25 plasser skal fordeles. Pia får svar i slutten av juni om hun får plass. Hun håper hun kommer med. Hun stiller i hvert fall språksterkt. I tillegg til engelsk, fransk og tysk flytende, snakker hun også litt spansk, litt tsjekkisk og litt kinesisk.

TORE HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

Får aldri

Et ustoppelig vitebeg
dypere og bredere
studenter og evige pr

Pia Gjesme Holm har vært student ved NTNU i ti år og er innehaver av flest vekttall. Nå krysser hun fingrene for mer skole. Senere i juni avgjøres det om hun kommer inn på UD's aspirantskole.

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

Dette er Pias fag: fakta

- Ex.phil.
- Forprøver i fonetikk og språkvitenskap
- Allmenn litteraturvitenskap hovedfag
- Historie grunnfag
- Historie fagdidaktikk
- Fransk mellomfag
- Statsvitenskap hovedfag (snart)
- Kulturforståelse
- Deler av Øk-adm-studiet på 40 vekttall (personalpsykologi, organisasjon og arbeidsliv, tre bed.øk.fag og markedsføring fra TØH, og halve grunnfag samfunnsøkonomi)

73 vekttall på ett år!

I fjor sommer skrev Bergens Tidende om nittenåringen Jan Nordbotten som i sitt første år ved universitetet i Bergen knekket ikke mindre enn 73 vekttall og fikk universitetsgraden cand. mag. Uten forelesninger og med to-tre timers lesing hver dag, håvet han inn stjernekarakterer i matematikk, fysikk og informatikk. Han tok eksamen i 20 fag ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Snittkarakter var bedre enn 1,8.

ri nok

gjær, en trang til å gå
. Det skaper evige
professorer ved NTNU.

Professor emeritus Nilmar Janbu har lite tid til kryssord i pensjonisttilværelsen sin. Han hygger seg heller med litt rådgivning for Hydro og Statoil på Ormen Lange-prosjektet.

«**emeritus** – adj., lat., uttjent; avgått (om embetsmann)» står det i ordboka. Det høres trist og tørt ut, og passer heller dårlig på den kvikke personen som sitter foran meg, og som på tenåringers vis skyter inn engelske glosener når det presise norske ordet ikke melder seg tvert.

Men snart 81 år gamle Nilmar Janbu er pr. definisjon «emeritus» ved NTNU, og har vært det i over ti år allerede.

Burde skrevet mer. Grå i håret er i alle fall mannen som i sin tid startet faget Geoteknikk på det gamle NTH på 1950-tallet en gang. Men han er så langt fra fjern i blikket.

Gløden for faget og fascinasjonen over Storeggaraset som gikk på havbunnen utenfor Mørekysten for 8000 år siden, lyser av Janbu når han forteller bruddstykker av den akademiske historien sin. Det er Statfjord A og Ekofisk, voldsomme konstruksjoner som skulle plasseres i urolige omgivelser. Enormt krevende praktiske oppgaver skulle løses, med støtte i teoretiske beregninger.

Og det dukker stadig opp nye oppgaver og utfordringer.

– Jeg burde egentlig ha satt meg ned de neste ti årene og skrevet artikler for publisering. Alt ville ha vært nytt materiale. Det er bare så synd at en ikke rydder tid til det, men tar de mer praktiske ad hoc-opdragene i stedet, sier Janbu med et smil.

Internasjonale oppdrag. For han har mer enn nok å gjøre som 80-åring, og har hatt det hele tida etter at han ble pensjonist. Finneidfjordaset, Kansai International Airport i Japan, en stor rasulykke i Spania. Det mangler ikke på kommisjoner han har sittet i som avgått professor. Og nå er han altså med i en verifikasjonsgruppe som arbeider med Ormen Lange – Norges største gassfelt under utvikling.

– Jeg har mye erfaring og har publisert mye gjennom årene. Dermed blir jeg også et navn som dukker opp når noe skjer, sier han, og kommer inn på et tema han brenner for:

– Norsk ekspertise blir så ofte underkjent. Vi nordmenn er altfor beskjedne. Vi har en tendens til å stå med lua i handa. Men det er det ingen som helst grunn til – spesielt ikke når det gjelder offshore. Der har vi passert amerikanerne. Husk, vi har ikke hatt noen geotekniske uhell i Nordsjøen!

Har ikke PC. Da Janbu gikk av for over ti år siden, fikk han tilbud om å beholde det gamle, store kontoret sitt. Det ville han ikke. I dag holder han og en kollega til på to små kontorer vegg i vegg innerst

– Det dumme jeg hører, er at folk er utgått på dato når de er 55 år. Sånt er sprøyt!

FOTO: TORA SALTNES

ved biblioteket på instituttet – i en egen «emeritus-gang».

Et annet tegn i retning av at Nilmar Janbu ikke er noen «vanlig» professor, er mangelen på en PC mellom alle permene på kontoret hans. Men han savner det slett ikke. På visittkortet hans står e-post-adressen til sekretæren – en ordning han er svært fornøyd med. Han skriver ikke inn artiklene sine selv, og har aldri gjort det.

– Noen tror jeg er helt imot data. Det er feil. Jeg har tro på en samordning av ferligheter. Jeg får de som er gode på data til å gjøre ting for meg når jeg trenger det, sier den gamle professoren, ...som vi faktisk må kunne kalle ham.

Tror på samarbeid. Og han er et svært godt eksempel på at en gammel professor slett ikke må være en «uttjent» professor.

– Det dumme jeg hører, er at folk er utgått på dato når de er 55 år. Sånt er sprøyt! De eldre arbeidstakerne har erfaring som ingen kan ta ifra dem. Men de er kanskje ikke like flinke med nettopp data. Det kan virke som vi er i ferd med å få et klaseskille mellom de datakyndige og resten. Det tror jeg er livsfarlig, sier Janbu.

I firmaer som arbeider med praktiske

ting, kan det fort bli en utbredt holdning at de i alle fall ikke skal søke dataekspertise. Og det er skummelt, mener han.

– Det er viktig å innse at man trenger hverandre, og at man sammen kan gjøre en bedre jobb. Det er så mange fordeler med samarbeid, understreker han.

Hobbyen som yrke. Etter så mange år innen det samme faget, skulle man kanskje tro at den verste nysgjerrigheten var stillet. Men sånn fungerer det nok ikke. Antallet professor emeritus'er ved NTNU tyder på at mange av de avgåtte fremdeles har prosjekter på gang.

– Kona pleier å si at jeg er heldig som har hatt hobbyen som yrke. Men hun har nok ikke alltid vært like fornøyd, selv om det har blitt bedre med årene, antyder Nilmar Janbu.

Jobben hans har ført til at hun ikke har sett altfor mye til mannen sin i perioder tidligere. Men de siste årene har hun vært med ut i verden på oppdrag i stedet for å vente hjemme.

– Vi har vært i alle verdensdeler – både på befaringer og på foredragsturnéer. På 90-tallet reiste vi fra kyst til kyst i Canada, hvor jeg holdt foredrag i elleve byer på tre uker. Et annet år reiste vi til Japan, fortsatte til Fiji, og holdt et to ukers kurs på New Zealand før vi avsluttet med Aus-

tralia og USA. Vi har vært veldig mange steder. Det fører til at vi nå kan sitte foran TV'en og si: «Nei, se Srinagar i Kashmir! Der har vi jo vært! Husker du den snodige brannstasjonen der...?». Og det er hyggelig, sier Janbu.

Hvordan virker tida? Men fru Janbu har altså ikke fått en hjemmeverende pensjonist som pusler med plantene og planlegger handleturer mellom kryssord og kaffekopper. Mens noen andre gamle kolleger fra Gløshaugen møtes til lunsj en gang iblant, så har ikke Nilmar Janbu hatt tid til å delta.

– Jeg er på kontoret nesten hver dag, men ikke like lange dager som før. Og så har jeg hjemmekontor i tillegg. Nå for tida har jeg jo eksamensoppgaver å sensurere også. Så det er litt ekstra travelt, smiler han idet vi takker for praten.

Hvilken innflytelse har tida på jordartene? Det er et spørsmål som har stått sentralt i Nilmar Janbus arbeid gjennom snart 60 år. Selv er han et levende eksempel på at pulserende aktivitet i alle fall ikke trenger å virke negativt inn på det materialet han selv er laget av. Heller tvert imot.

TORA SALTNES

tora.saltnes@adm.ntnu.no

— Gode venner

Professor Kari Melby blir utsatt for knallharde personangrep fra førsteamanuensis Ellen Mortensen ved Universitetet i Bergen.

Professor Kari Melby
ARKIVFOTO: LISA OLSTAD

Det har utviklet seg en ukultur i Norges forskningsråd, skriver Ellen Mortensen i en kronikk i Samtiden. Ifølge Mortensen er det blitt slik at man helst bør «kjenne noen» dersom man skal ha reell sjanse for å få penger til forskninga si. Hun hevder at «søknader og personer i prosjekter med nær tilknytning eller forbindelser til Forskningsrådet eller programstyret, har en tendens til å vinne frem i søknadsprosessen.»

Mortensen omtaler spesielt to forskningsprogram, «Kjønn i endring» og «Kjønnforskning: kunnskap, grenser, endring.» En gjennomgang av disse prosjektene viser etter Mortensens mening at det hjelper på pengestrømmen om man kjenner de som deler ut forskningsmidlene.

Som sannhetsbevis viser Mortensen blant annet til at professor Melby, som leder områdestyret for Kultur og samfunn, også deltar på det innvilgede NTNU-prosjektet «Når heteroseksualiteten må forklare seg.» Melby sitter med andre ord på begge sider av bordet, etter Mortensens oppfatning.

Bukken og havresekken. Når forskere sitter i områdestyrer og programstyret i Forskningsrådet, og samtidig står på søkerlista til midler som går via

— Brønnpissing!

– Dette er brønnpissing. Det henger ikke på greip. Slik reagerer Kari Melbys professorkollega, Knut Holtan Sørensen.

Professor Sørensen, kollega ved institutt for tverrfaglige kulturstudier, reagerer sterkt på Mortensens anklager.

– Dette er en ufin mistenkeliggjøring av forskerkolleger. Man er forsvarsløs mot slike angrep som forgifter miljøet. For hvordan skal man forsvare seg? Spør Sørensen, og fortsetter:

– For meg framstår Mortensens beskyldninger som en amatørmessig konspirasjonsteori. Dette er noe en journalistspire på sommerjobb i en småbyavis kunne koka i hop. Den ville ventelig gått rett i redaktørens papirkurv. Mortensen konstaterer at «noen kjenner hverandre», og det er automatisk mistenkelig. Hvor banalt kan det gjøres!

Men hvor mye kan «noen» kjenne hverandre, før man får vansker med habiliteten?

– Jeg vil heller snu spørsmålet: Der som ingen kjente noen, hva slags forskere ville man da måtte bruke? Jo: De som er så utafor at de av den grunn ikke kjenner

andre forskere. Faktisk er det viktig at programstyrene i Forskningsrådet har godt kjennskap til aktuelle søkermiljø for å kunne gjøre en god jobb, sier Sørensen.

Sørensen mener Mortensens kritikk ikke henger på greip.

– På den ene siden kritiserer hun Forskningsrådet for ikke å velge de beste fagfolkene på området til å sitte i komiteer og utvalg. På den andre siden er konsekvensen av kritikken hennes at rådet bare kan bruke de middelmådige. Spesialiserte fagmiljø på toppnivå består ofte av et fåtall personer. Det gjelder også internasjonalt. De som er best kvalifisert til å vurdere en søknad, vil dermed gjerne kjenne søkeren, også personlig. Det virker ikke som om Mortensen forstår dette, hevder Sørensen.

Har Ellen Mortensens innlegg utrettet skade?

– Svaret er ja. Det undergraver tilliten til Forskningsrådet blant bevilgende myndigheter og bidrar til et ensidig fokus på habilitet når medlemmer til programstyret skal utnevnes. Dermed oppnår Mortensen det stikk motsatte av hva hun sier hun vil, nemlig en svakere interesse for kvalitet. Mortensen ser også ut til å være uvitende om at alle søknader vurderes av eksterne fagkonsulenter før programkomiteene fattar sine beslutninger.

Men Mortensens kritikk av at Melby sitter i områdestyret, samtidig som hun

er med på et prosjekt som har fått penger fra samme område, skaper ikke det problemet med habiliteten?

– Men Kari har da ikke behandlet den søknaden! Her er ingen habilitetsproblemer. Mortensen insinuerer at programstyret skulle latt seg påvirke av at en av deltakerne i et prosjekt er områdestyrelleder. Dette er tøvete og injurierende. Ingen har noe å vinne på å spesialbehandle søknaden av den grunn. Områdestyrelderen har ingen ekstra penger å gi tilbake.

«Norgesmester»? Mortensen karakteriserer enkelte sentrale forskere som «norgesmestre i genren NFR-søknader.» Du har fått ja på mange søknader til Forskningsrådet, og havner antakelig i denne kategorien. Føler du deg truffet?

– Nei. Jeg har dessuten også fått langt flere avslag enn Mortensen noen gang kommer til å få. Når noen får mer enn andre, kan man alltså diskutere hvorfor. De som ikke får penger, vil helst at grunnen skal være noe annet enn kvalitet. Jeg er såpass arrogant at jeg tror det er en rimelig sammenheng mellom kvalitet og det å få søknader innvilget, selv om det er mange gode søknader som blir avslått grunnet mangel på penger, sier Knut H Sørensen.

Også andre ved instituttet reagerer sterkt på at Mortensen velger å rette kri-

Professor ved institutt for tverrfaglige kulturstudier, Knut Holtan Sørensen. FOTO: TORE OKSHOLEN

får mer penger

de samme styrene, er det bukken som passer havresekken. Slik konkluderer Mortensen. Det samme gjelder dersom pengene går til en nær kollega, eller en stipendiat man er veileder for.

Denne sammenblandingen av roller fører til at det dannes nettverk av forskere omkring pengesekken. Disse nettverkene bør man helst være medlem av, om man vil ha midler til egen forskning.

Mortensen blinker ut noen personer som befinner seg i sentrum av slike nettverk. Melby er en av dem, mener hun.

Mortensen kritiserer også Forskningsrådet for å la saksbehandlere sitte i dobbeltroller. Hun viser til at en av saksbehandlerne innen programmet «Kjønnsforskning: Kunnskap, grenser, endring» samtidig er en av søkerne på prosjektet «Den skeive vendingen,» under ledelse av Senter for kvinne- og kjønnsforskning, Universitetet i Oslo.

Samme saksbehandler fikk innvilget et doktorgradsstipend fra rådets pott for frie midler.

– Frykt skaper taushet. Mye av problemet kunne etter Mortensens mening vært unngått dersom Forskningsrådet

hadde vært mer bevisst på å bruke de mest sentrale fagfolkene til å vurdere søknadene om midler. Mortensen går igjennom styrene for de to programmene, og konkluderer med at nesten ingen har faglig toppkompetanse innenfor fagområdet.

Mortensen avviser å utdype kritikken sin overfor Universitetsavisa.

– Jeg har sagt det jeg har å si i artikkelen, sier hun.

Litteraturprofessoren har imidlertid gitt et intervju til Klassekampen etter at artikkelen hennes sto på trykk i Samtiden. Her sier hun blant annet at «det virker som om forskere og fagansatte er gjennomgående misfornøyd med måten rådet fungerer på. Fra brukerens perspektiv oppleves Forskningsrådet iblant som et kafkask univers. Men fordi det medfører så stor risiko å uttale seg kritisk – risiko for å bli forbigått ved fremtidige tildelinger av midler – velger de fleste å forbli tause.»

TOR OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Førsteamanuensis Ellen Mortensen ved Universitetet i Bergen kritiserer både forskningsråd og enkeltforskere.

FOTO: MIA KOLBJØRNSSEN

Melby: – Feil adresse

– Ellen Mortensen har et par gode poenger, men havner i et uføre, sier Kari Melby.

– Det ene poenget er at vi bør vurdere hvorvidt vi skal holde på prinsippet om anonyme fagvurderinger eller ikke. Det andre er at Forskningsrådet bør gi bedre tilbakemelding til søkere som får avslag.

Professor Melby synes imidlertid at Mortensens kritikk avslører et for dårlig kjennskap til Forskningsrådets arbeid og til norsk forskningsfinansiering generelt. Kritikken får feil adresse, mener Melby.

– Ellen Mortensen er opptatt av grunnforskningens kår. Det er det all grunn til å være. Det er også jeg.

For å få mer penger må man bearbeide politikerne, for det andre må man alliere seg med dem i Forskningsrådet som er opptatt av samme sak. Området Kultur og samfunn er nærliggende.

– Når professor Mortensen mener at Forskningsrådet systematisk prioriterer

forskning som defineres som politisk nyttig, bør hun igjen ta en prat med politikerne i første rekke. Det har seg nemlig slik at Forskningsrådet og bl.a. Kultur og samfunn i tillegg forvalter bevilgninger fra departementene som er øremerket konkrete satsinger. Dette er penger det følger bestillinger med. Man kunne selvfølgelig takket nei til disse pengene, men det ville betydd langt mindre til, først og fremst samfunnsvitenskapelig, forskning.

Når Ellen Mortensen kan berette om gjennomgående stor misnøye med Forskningsrådet, kan jeg ikke betvile at dette er hennes erfaring. Setter man derimot lit til systematiske brukerundersøkelser, viser det seg at hovedparten av de forskerne som har med rådet å gjøre er fornøyd.

Et stort problem i forskningsfinansieringen er at det er langt flere gode søknader enn det er penger. Derfor opplever de fleste som søker midler, å få avslag. Det er fortærende, men det er likevel et godt stykke derfra og til å hevde at det er noe alvorlig galt med systemet. Ellen Mortensen henfaller til en makt- og konspirasjonstese som hun ikke gjør noen forsøk på å utsette for kritisk prøving

Sitat Ellen Mortensen:

«[D]e fleste på grunnplanet vegrer seg for å ytre seg... fordi det medfører stor risiko å uttale seg kritisk om organisasjonskulturen i NFR – risiko for å bli forbigått eller ute-stengt ved fremtidige tildelinger.»

«I sentrum av slike nettverk kan vi tegne inn personene i programstyrene, samt et knippe nøkkelpersoner ved (...) Senter for kvinne- og kjønnsforskning ved NTNU i Trondheim.»

«Det kan se ut som om Forskningsrådet fungerer som et alternativt karriereløp for enkelte fagpersoner, og i noen tilfeller som et substitutt for en forskerkarriere.»

«...Det bør opprettes alternative, private forskningsfond.»

«Det ser ut som om programstyret bare aksepterer teoretiske problemstillinger dersom de sosiologiseres...»

«...enkelte [er] blitt norgesmestre i genren «NFR»-søknader.»

– Urimelig

– Mortensens kritikk er urimelig. Vi tar habilitet meget alvorlig, sier Arvid Hallén i Forskningsrådet.

Hallén er områdedirektør for Kultur og samfunn.

Mortensen kritiserer dere for å la en saksbehandler samtidig få søke om doktorgradsstipend. Er ikke dette et klassisk eksempel på bukken som passer havresekken?

– Vi ansatte en ung og faglig ambisiøs person i et ett-årig svangerskapsvikariat i fjor sommer. Hun hadde da allerede søkt doktorgradsstipend under fri prosjektstøtte. Hun forutsatte at hun kunne opprettholde søknaden, noe vi selvsagt ga anledning til. Hun ble selvfølgelig ikke trukket inn i tilretteleggingen av søknadsbehandlingen, hvor vurderinger og prioriteringer dessuten helt og holdent gjøres av eksterne fagpersoner, sier Hallén, som mener at sammenliknet med alle andre land har Norge strenge regler for habilitet.

– Vi tar habilitet virkelig på alvor. Derfor oppfatter vi Mortensens artikkel som helt urimelig.

Er det ikke uheldig at lederen for et områdestyre også deltar søker midler i et program innen samme område?

– Vår styreleder ble i en søknad til et program under Kultur og samfunn oppgitt som faglig ressursperson. Det ble ikke søkt om midler til dekning av hennes meget begrensede rolle i prosjektet. Områdestyret er langt unna et programstyres søknadsbehandling. Å trekke dette fram i en artikkel som eksempel på dårlige rutiner, er nettopp urimelig.

Hvor går grensen for hva som er akseptabelt?

– Habilitetsreglene våre er klare og tydelige. Et medlem av et programstyre må fratre dersom det kommer opp en søknad fra egen institusjon. Vi ønsker å unngå for mange slike situasjoner med inhabilitet, men når vi ønsker å ha sentrale fagpersoner i våre programstyres, må vi være forberedt på at de kommer fra fagmiljøer som også kan være representert i søknadsmassen.

Er det lettere å vinne fram med søknaden dersom man har nære kollegaer som sitter i styrende organ, eventuelt selv sitter i slike styrever?

– Hvis det er kolleger fra egen institusjon, fratrer man. Ellers er det min erfaring at man er spesielt vår i slike situasjoner hvor kolleger er involvert. Det kan like gjerne slå motsatt vei, ved at man blir så forsiktig at det blir urimelig, sier Arvid Hallén.

Arvid Hallén er områdedirektør for Kultur og samfunn i Norges forskningsråd.

FOTO: FORSKNINGSRÅDET

Det gode liv på Øya: Rapport fra et vinnermiljø

A-laget: Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi lykkes faglig, og det smitter over på trivselen. Fv. Marit Otterlei, Anders Sundan, Odrun Gederaas, Hans Krokan, Ruth Haaland Krokan. FOTO: SYNNØVE RESSEM

Fremragende forskningsresultater, misunnelsesverdige miljø og priser i fleng: Hva er det med Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi?

Heder og æresbevisninger drysset i rikt monn over instituttet på NTNUs festmøte 31. mai: Forskningsprisen i medisinsk teknologi gikk til forsker Odrun Gederaas. I fjor ble prisen tildelt kollega Marit Otterlei ved samme institutt. Årets likestillingspris gikk til professor Rigmor Austgulen. Og, som om ikke dette var nok, ble hele instituttet prisbelønnet for et godt arbeidsmiljø. Sistnevnte pris er innstiftet som en påskjønnelse til et miljø eller en person som har utmerket seg innen helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) ved universitetet.

Alle på A-lag. Hva ligger bakom alle godord? Verneombud Ruth Haaland Krokan framhever systematisk jobbing

med sikkerheten på laboratoriene i førsteprioritet.

– Alle nytilsatte blir forevist laboratoriereglementet og får nøye innføring i farlige områder som krever ekstra påpasselighet. Når sikkerhet tas ordentlig på alvor, øker både trygghet og trivsel. Dette må være selve fundamentet, mener hun, og får støtte av Mari Sørensen, ansvarlig for strålevernet på laboratoriene. Begge framhever at HMS-arbeidet støttes av en oppriktig interessert instituttledelse.

– Vi hadde neppe lykkes så godt hvis vi hadde måttet slåss med motvillige eller uinteresserte ledere, sier Krokan og Sørensen. – Folk trives her, det er ingen som slutter frivillig, sier sekretær Tove

Opdal. – Omgangstonen er lett og uformell og går på tvers av yrkesgruppene. – Det eksisterer ikke noen oppdeling i A-lag og B-lag. Vi er alle på A-laget, flirer Ruth Haaland Krokan.

Likeverd. Fra faglig hold legges det vekt på at miljøet skal være inkluderende. Det betyr blant annet at nytilsatte blir godt mottatt, vist rundt og introdusert for samtlige ansatte. Videre legges det vekt på at arbeidsforholdene skal være likeverdige, ingen skal ha eiendomsrett til arbeidsrom eller apparater. Medarbeiderne synes at de har stor frihet i jobben og føler gjensidig respekt for og tillit til hverandre. Instituttet lykkes faglig, og det smitter over på trivselen.

Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi har 70 ansatte, og kjønns-sammensetningen er om lag 50/50.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

– Systematisk sikkerhetsjobbing på laboratoriene er fundamentet for godt arbeidsmiljø, mener verneombud Ruth Haaland Krokan og strålevernansvarlig Mari Sørensen.

FOTO: SYNNØVE RESSEM

Det gode liv på Dragvoll:

Vafler og faglig påfyll

Hver fredag ringer klokka for vaffelseminar på Laboratoriet for IKT og læring på Dragvoll. Medarbeiderne benker seg rundt bordet for både åndelig og legemlig påfyll.

Medarbeiderne benker seg rundt bordet for åndelig og legemlig påfyll. FOTO: SYNNØVE RESSEM

Ansaret for vaffelsteking og faglig input går på omgang. – En særdeles trivelig avslutning på arbeidsuka, sier stipendiat Kari Bachmann.

Hun skryter i det hele tatt uhemmet av arbeidsmiljøet og kollegene ved Laboratoriet for IKT og læring. Spesielt nevner hun forbildelig god behandling av stipendiater og hovedfagstudenter.

– Det satses mye på sosialt samvær og faglig utvikling. Vaffelseminaret er bare ett eksempel. Mandagene starter med et uformelt kaffemøte. Vi forteller hverandre om det vi jobber med og får nyttige innspill i retur. Jeg synes det er veldig tilfredsstillende å bli utfordret i diskusjoner om det jeg holder på med. Det virker inspirerende og øker den faglige sjøtilliten. Vanligvis blir stipendiater overlatt til seg selv med prosjektene sine.

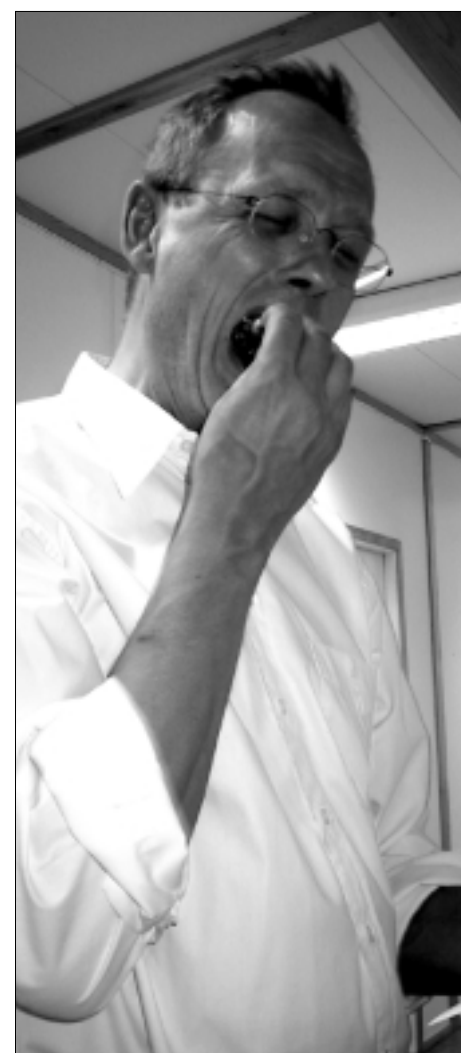
Veiledning i gangen. Bachmann forteller at hun har hatt stor glede av et skriveprosjekt kalt «Reisen til Timbuktu». – Det startet med et skrive-seminar, der ideen var å skrive artikler til ei bok. I stedet for bok har det blitt flere artikler som er publisert i faglig anerkjente tidsskrifter.

«Veiledning i gangen» er en annen spesialitet. Ideen bak begrepet er at det skal være kortest mulig vei til veiledning. Stipendiaten/hovedfagstudenten skal få slippe til raskest mulig og slippe å inngå forhåndsavtaler. Løsningen blir ofte «veiledning i gangen», eller rundt kaffekoppen på fellesrommet for den saks skyld.

Daglig leder Kjell Atle Halvorsen er den eneste som er fast ansatt ved laboratoriet. Resten av fagstaben er utlånt fra forskjellige institutter og fagmiljøer.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

Faglig leder Stefan Hopman er like engasjert vaffelspiser som diskusjonspartner.

FOTO: SYNNØVE RESSEM

Pris for kreftforskning

Forskningsprisen i Program for medisinsk teknologi for 2001 gikk til Odrun Gederaas for arbeid innen fotodynamisk terapi.

Fotodynamisk terapi er en form for kreftbehandling hvor kreftceller først tilføres kjemiske substanser som øker deres følsomhet for rødt lys og deretter utsettes for lysbehandling som dreper dem. Odrun Gederaas er forsker ved Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi.

I begrunnelsen for pristildelingen heter det at Gederaas har studert hvordan forstadiet til følsomhetssøkende substanser (5-aminolevulin-syre) tas opp i kreftceller og hvordan cellene dør ved lypåvirkning (oksygenstress og mitokondrieskade).

Hun har utført tre arbeider i 2000 og ett arbeide i 2001 i internasjonalt anerkjente tidsskrifter. Disse er utført ved Universitetet i Leiden, Nederland, ved det norske Radium-hospital i Oslo og i samarbeid med Universitetet i Leeds, England. De første studiene ble imidlertid gjort ved St. Olavs Hospital.

Likestillingspris til Austgulen

Medisinprofessor Rigmor Austgulen mottok likestillingsprisen på NTNUs festmøte. Austgulen får prisen både som pådriver for suksessprosjektet «Jenter og data», og som igangsetter av mentor-prosjektet ved NTNU. – I tillegg var hun den første kvinnelige prorektor ved NTNU, og hun er et godt forbilde for andre jenter, sa universitetsdirektør Vigdis Moe Skarstein i forbindelse med tildelingen.

Likestillingsprisen ble opprettet i 1997 for oppmuntring og motivasjon i det lokale likestillingsarbeidet.

Helsvett rektorferie

– Jeg skal på en helsvett ferietur til Barcelona i begynnelsen av juli, sier rektor på spørsmål om hva som er ferieplanene.

Vi må utbe oss en nærmere forklaring på hvorfor han velger «badstueferie» i Barcelona:

– Å oppholde seg i en storby når det er bortimot førti grader i skyggen, gjør man vanligvis ikke frivillig, forklarer han. Men når datter med familie – ikke minst de tre barnebarna – skal besøkes, blir bildet et annet. Familien har vært på et års opphold i Barcelona og skal reise hjem til Bergen på sensommeren.

– Heldigvis er ikke stranda så langt unna, så det går vel an å få seg litt avkjøling, legger han til.

Sist helg tok han med seg en stor bunke papirer og dro til hytta i Åsen. Der var han til hyppig avkjøling i fjorden, forstår vi.

– Så du fikk ikke gjort så mye med papirbunkene?

– Jo, det gikk faktisk bra unna. Jeg tror jeg fikk gjort mer der ute enn om jeg hadde sittet på kontoret, sier han. – Det var fantastisk på hytta i helga. Hytta ligger tjue meter fra sjøen og det tar bare en time å kjøre dit, så det blir nok mange turer til Åsen i sommer.

Hiis Hauge og kona drar innom familiehytta på Haugastøl på returen fra Barcelona, for å få noen dager med frisk fjellluft.

– Hva er din morsomste ferieopplevelse?

– Morsom og morsom. Men en litt spesiell en var under en fottur i Jotunheimen i 1961 sammen med medstudent Helge Engan, herværende professor i fysikalsk elektronikk. Vi hadde slått oss sammen med to jenter på vei fra Glitterheim til Spiterstulen, over Glittertind. Under matpakke- og fotograferingspausen på toppen av tinden, gikk det ikke

bedre enn at ryggsekken til en av jentene begynte å rulle mot stupet. Et heroisk tigersprang var forgjeves, sekken hoppet elegant ut i det store intet. Som de meget galante unge menn vi utvilsomt må ha vært, gikk vi en diger sløyfe nedover og gjorde et drabelig fremstøt oppover mot undersiden av stupet, i den faste overbevisning at med syste-

matisk leting ville sekken gjenfinnes. Men nei, alt strev var forgjeves. Ikke helt forgjeves, forresten, vi ble riktig gode busser med de to jentene, som fortsatt hadde en sekk på deling, og tilbrakte et par hyggelige dager sammen med dem.

ARNE ASPHJELL

arne.asphjell@adm.ntnu.no

Den særpregede katedralen «La Sagrada Familia» er et av Barcelonas fremste turistmål. Denne sommeren markeres 150-årsdagen for arkitekten Antonios Gaudis fødsel med en serie utstillinger, konferanser og festivaler, og byen håper dermed å doble antall turister.

FOTO: SCANPIX

Trønder, bli ved din hest!

Trøndere er ekstremt middelmådige og tause, men uhorvelig kåte. Og det skal vi være stolte av.

Det har blåst friskt rundt psykologiprofessoren etter at han for noen uker siden gikk ut og hevdet at trøndere er eksperter i middelmådighet. I siste utgave av gratismagasinet «I Trondheim» ble for eksempel Kolstad karakterisert som en pr-kåt professor som helt uten vitenskapelig belegg har fornærmet en hel landsdel.

Trauste, trege, tankefulle. Sist helg fikk professoren sjansen til å føre vitenskapelig bevis for sitt utspill da Lørdagsuniversitetet rundet av sesongen. Og Kolstad dro fram statistikk, litterære sitater og avisclipp for å underbygge sine påstander for en middels fylt teaterkafé. Etter å ha forsikret den i utgangspunktet middelmådig interesserte trønderske delen av forsamlingen om at deres tilstedeværelse ville bli tatt hensyn til, og at han derfor ville snakke sakte og tydelig, gikk Kolstad i gang med å redegjøre for sin oppfattelse av det trønderske og det urbane.

– Å være urban og trønder er helt på jordet! Det er en terminologisk motsetning. Trønderens streben etter det urbane røper et mindreverdig kompleks. Bør Børson jr. er i så måte arketypisk, for eksempel når han utbryter «Ingenting i verden kan sammenlignes med det å være storkar og bo på hotell i Trondheim».

Gjennom sin forskning på den trønderske folkesjela har Kolstad konkludert med at trønderne er trauste, trege, ordknappe, tankefulle og lite kreative. Bevisbyrden fant han blant annet i litteraturen.

– Forfattere er ofte bedre enn fagfolk til å gjennomskue folk, og derfor er litteraturen en nyttig kilde.

Oppfinnere snakker ikke trøndersk. Professoren hevder å ha funnet den trønderske karakter godt beskrevet hos forfattere som Bojer, Falkberget og Mykle, og han siterte dem velvillig under hele foredraget.

– Johan Bojer hevdet allerede i 1915 at ingen trønder noensinne har hatt en idé.

Bojers utsagn kan høres vel bombastisk ut, men for et par år siden uttalte Sakarias Næss ved Statens veiledningskontor for oppfinnere at Trøndelag mangler en oppfinnertradisjon. Til tross for at det finnes flere trøndere enn rogalendinger, fikk Næss tre ganger flere ideer fra Rogaland enn fra Trøndelag.

Kommunikasjon er heller ikke trønderens sterke side. – De tenker ofte mer enn de snakker. Vel, vi får håpe det, lo Kolstad.

På et punkt skiller imidlertid trønderne seg ut, nemlig når det gjelder erotiske

fantasier. Ja, Kolstad gikk faktisk så langt som å hevde at trøndere er kåtest i landet! Han henviste til en artikkel i Adresseavisen, der Maiken Mangen i Lek og Cocktail uttalte at Trøndelag er den landsdelen som er mest aktiv når det gjelder annonsering, skriftlige bidrag og kjøp av seksuelle hjelpemidler i de erotiske bladene. Men hvor lenge var Adam i paradiset? På spørsmål om trønderne er mer perverse enn resten av landets befolkning, svarte Mangen at hun tror perversiteten er spredd ut om i hele landet, og at trønderne nok ligger sånn midt i mellom.

Miljøet har skylda. Kolstad understreket imidlertid at denne trønderske middelmådighet slett ikke er en udelte negativ egenskap.

– Hvis alle var som trønderne, ville det ikke eksistert moderne kriger. Kruttet ville nemlig ikke vært oppfunnet!

Publikum lo godt og så ikke ut til å la seg fornærme. Nå har jo til og med kong Harald stått frem som skaptrønder.

– De trønderske karaktertrekk har blitt etterspurte egenskaper som folk misunner. De er blide, omgjengelige, gjennomtenkte og ærlige. Trønderne er middelmådige, men på en særegen måte. De dyrker ikke det ekstreme, er ikke opptatt av å vinne eller være best i alt, men de vil heller ikke tape. De trives på midten som midt-på-treet mennesker i Midt-Norge.

Men, man blir ikke født trønder. Det er noe man blir.

– Vi har bodd her for kort til at Darwins teorier skal kunne forklare sær egenhetene. Den trønderske væremåte er en sosial og kulturell arv som læres gjennom sosialiseringen. Akkurat slik som man lærer et språk eller en dialekt.

Kolstad hevdet at trønderne innehar en rekke viktige egenskaper, egenskaper de bør være stolte av og føre videre. Å skulde dyrke frem en urban trønder mente han var idiotisk, og til livlig applaus avsluttet han innlegget med ordene: «Å gjøre trønderne urbane er som å bære forgiftet havre til en levende hest!»

LINE CK OLSEN

line@nicetoes.com

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at 93,2 prosent av de vernepliktige fra Trøndelag er i stand til å svømme 200 meter, mens landsgjennomsnittet ligger på 93,8 prosent. Nok et bevis på at teorien om trøndersk middelmådighet stemmer, mente Arnulf Kolstad.

FOTO: LINE CK OLSEN

debatt

Fortsett gjerne diskusjonene på nettet: ntnu.fritt-forum (tilgjengelig fra «Innsida»).

Et nytt forskningsråd – nye muligheter?

Vi leser i Utdannings- og forskningsdepartementets pressemelding av 28. mai 2002 at regjeringen ser for seg store endringer av Forskningsrådet.

Spesielt viktig er etter min oppfatning de uttalte målsettingene om at grunnforskning og inno-

vasjonsrettet forskning må ivaretas på en langt bedre måte enn i dag, og at den tverrgående samordning må tillegges større vekt.

Situasjonen i dag er slik at Forskningsrådet er organisert i områder og programmer med sine budsjetter. Av den grunn er det meget vanskelig å få støtte til innovasjonsrettet forskning innen fagområder som ligger mellom flere programmer, eller som delvis kan inngå i flere programmer. Spesielt vil innovasjonsrettet forskning komme uheldig ut etter

dagens ordning fordi denne forskningen etter sin natur ofte etableres i nye felter der det ikke er opprettet noe program.

Egentlig burde det vel være helt unødvendig å vente med å rette på dette i påvente av de store endringene av Forskningsrådet. Dette er en så viktig sak at det burde være mulig å løse disse problemene allerede nå, – ved å ta slike hensyn ved behandlingen av søknader om forskningsmidler for 2003.

Forskningsrådet forvalter

som kjent også midlene fra Forskningsfondet, med samme søknadsfrist, 15. juni 2002. Også her er det en oppdeling i større satsingsområder, med egne budsjetter. Man får derfor tilsvarende problemer og verdifulle prosjekter kan igjen risikere å falle mellom to eller flere stoler.

På NTNU-nivået opplever man det samme, med fem satsingsområder. Ligger man innenfor et fagområde som gjerne dekker flere av disse, men ikke 100 prosent innenfor noen av dem, er

man i praksis utelukket ved tildeling av midler, uansett hvor viktig det er for samfunn, miljø og næringsliv å styrke den grunnleggende og innovasjonsrettede forskningen. At NTNU har et program for tverrfaglig forskning, hjelper lite i og med at denne tverrfagligheten igjen er begrenset til definerte områder.

Det er viktig av vi tar statsråden på ordet allerede nå.

Knut Schrøder
Institutt for kjemi

Bort med fakultetene?

Jeg leser i siste nummer av Universitetsavisa at flere fakulteter ønsker å kvitte seg med instituttstyrene, men argumentene som presenteres er preget av fakulteter som ser seg selv som univers(itet)ets midtpunkt. IVT-fakultetet mener at det blir «for tungrodd med ti instituttstyrer». Men det er da ikke fakultetene som skal finne personer og inn-

kalle til møter i disse styrene. AB-fakultetet (arkitekt) skriver at «med den reduserte funksjon instituttene får, vil egne instituttstyrer bli unødvendige». Muligens kan dette være riktig på på AB-fakultetet som er på størrelse med et institutt de fleste andre steder, men det stemmer overhodet ikke med virkeligheten hos oss. Snarere har

instituttet fått en betydelig økt funksjon etter at vi har blitt fusjonert og oppgaver er flyttet nedover i systemet.

La meg legge til at jeg mener at fakultetene har en funksjon som et organisasjonsnivå, men fakultetene bør samtidig se det som sin oppgave å være mest mulig usynlige i forhold til studenter og ansatte. Det er ved

instituttene at all undervisning og forskning utføres. Et godt fungerende fakultet bør kjennetegnes ved at oppgavene utføres så smidig at ingen tenker på at de er der! Jeg ønsker også at fakultetsnavn skal skjules mest mulig i alt materiell som har med rekruttering av nye studenter – fokus skal være på studieprogram og NTNU. Det siste skyldes

også at vi som ikke tilhører det store IVT-(ingeniør) fakultetet, ellers er redde for å bli oppfattet som et slags B sivilingeniørstudium.

Sigurd Skogestad,
professor og instituttleder
ved Institutt for kjemisk
prosesseteknologi

Fakultet for smør på flesk

For noen år siden måtte filosofer og filologer finne seg i å havne i den teknisk-naturvitenskapelige kategori. Nå skal vi få ny instituttstruktur, og man venter i spenning på hvilke navn ledelsen denne gang vil konstruere. Spesielt på bakgrunn av NTNUs nye og kreative fakultetsnavn. Selv er jeg nå tilknyttet Fakultet for informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk (kort og greit). Nå må det sies at elektroteknikken bare er en del av informa-

sjonsteknologien, og når elektronene har tvunget seg inn som en navnepresisering, så skal vel det varsle at fremtidens optiske informasjonsteknologi blir for vanskelig for NTNU. Det ble derfor ikke opprampsende nok å føye seg i tradisjon med de matematisk-naturvitenskapelige fakulteter, og opprette *Det matematisk-informasjons-teknologiske fakultet*.

Tilsvarende skulle man tro at samfunnsvitenskapen som inkluderer både sosiologi og

(sosial)økonomi, også ville inkludere (teknologi)ledelse, men nei. Her har noen NTH-ere åpenbart brukt makt, og forært oss Fakultet for samfunnsvitenskap og blåruss. Takk. *Det samfunnsvitenskapelige fakultet* ville blitt for kjedelig. Og som en stat i staten har universitetet fått Fakultet for naturvitenskap og teknologi. Navnet er genialt. Hvorfor ikke bare snu på flisa og kalle det Norges teknisk-naturvitenskapelige fakultet, NTNF, så kunne vi legge ned

resten av NTNU? Noen vil si at jeg spikker fliser nå – det er jo bare snakk om navn. Jo, men da burde man kalt en spade for en spade og proklamert *Det naturvitenskapelige fakultet*. Den teknologiske profilen ivaretas da mer enn godt nok av både institutt- og universitetsnavn.

Ingenting slår allikevel vårt kjære Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi – også kjent som Fakultet for smør på flesk. *Det ingeniørfaglige fakultet* ville aldri kunnet romme alle

kriker og kroker i ingeniørens begrepsapparat. Alvorlig talt. For å unngå at også våre nye instituttnavn skal bli slike verbale kråkeslott, så håper jeg at ledelsen denne gang søker profesjonell hjelp til begrepsavklaring og språklig estetikk. Bare spør filosofene og filologene. Please.

Jørn Hokland,
førsteamanuensis

Kathrine Skretting
er professor i filmvitenskap.

Når grov urett skjer, bør vi reagere, skriver Kathrine Skretting.

i det akademiske
glasshuset

Skal NTNU alltid holde kjeft?

Har universitetet et slags samfunnsansvar? Bør et universitet, for å være et framtidsrettet kvalitetsuniversitet, ha et engasjement i forhold til de store spørsmålene, spørsmålene om rettferdighet, krig og fred, sannhet, menneskerettigheter, eller skal vi nøye oss med å produsere vekttall og forskningsrapporter? Slike spørsmål er aktualisert etter at styret ved-

tok ikke å ha noen mening om situasjonen i Midt-Østen, etter å ha drøftet saken på et lukket internseminar.

På mange måter er styrets posisjon høyst forståelig. Vi som lå ved universitetet på 1970-tallet, har deltatt i mengder av politiske diskusjoner i ulike fora, vi har støttet eller ikke støttet streiker, invasjon, aksjoner, og vi har vedtatt resolusjoner i ulike typer av styret. Dette tok mye tid og medførte mange heftige diskusjoner, men i dag føler jeg meg ikke helt sikker på om denne aktiviteten virkelig bidro til å gjøre verden særlig mye bedre.

Men er det til å holde ut nå om dagen, når unge palestinere, på alder med studentene våre, sprenger seg i stykker og tar med seg flest mulig tilfeldig forbipasserende israelere? Og kan vi leve med at

israelske tropper sprenger seg inn i Palestine Institute of Technology, knuser flygelet i musikkavdelingen og setter de øvrige instrumentene under vann? Dette kan kanskje synes som en liten sak, opp mot selvmordsbomberne, men handlingene vitner om en planmessig ødeleggelse av palestinsk infrastruktur og samfunnsbygging, som er opprørende.

Selv vil jeg helst arbeide på et universitet som er engasjert i kunnskap, sannhet og rettferdighet også et godt stykke utenfor vår egen stuedør, og jeg liker tanken på at begrepet om universitetet innebærer forpliktelser overfor frihet og menneskeverd. Når grov urett skjer, bør vi reagere, og bidra til at det blir tatt i alle fall noen små skritt i riktig retning. Universitetet har og bør ha et utvidet sam-

funnsansvar. Og ledelsen må gå foran, også i dette.

Men det finnes kanskje bedre måter å ivareta samfunnsansvaret på enn ved vedtak i styret? I Bergen har universitetsledelsen møtt de palestinske studentene og undersøkt om det er noe man kan hjelpe med i den aktuelle situasjonen. Vi har muligheter til å bygge ut samarbeidsrelasjoner til palestinske utdannings-, forsknings- eller kulturinstitusjoner, og vi kan velge å bruke universitetets tradisjonelle seremonier, årsfesten og immatrikuleringen, til også å løfte fram forhold som har med samfunnsansvaret å gjøre. Framfor alt kan vi forsøke å tenke helt nytt. Hvordan kan universitetet ivareta et utvidet samfunnsansvar uten å henfalle til resolusjonsmakeri?

Universitetsavisa – Nedlagt igjen...

En nettavis kan ikke leses i sofaen, på do eller på stranden. Og den kan heller ikke brukes til å vifte fluer med, påpeker Martin Ystenes.

Nok en gang blir Universitetsavisa nedlagt, og nok en gang har det skjedd uten noen form for varsel og diskusjon. Nok en gang får man inntrykk av at de som ikke selv bruker Internett, er overbevist om at det er framtiden – ja, hele framtiden, og nok en gang føler man at suksess ikke er et suksesskriterium på NTNU.

Jeg tror jeg er en av dem som bruker Internett mest her på haugen, og jeg er meget skeptisk til denne omlegging. Publisering på Internett har tre viktige pre: Det blir tilgjengelig for søk, pekere til epost-adresser gjør det lettere å gi tilbakemelding, og det er mulig å korrigere språklige og faktiske feil. Grunnen til at jeg bruker Internett, er likevel først og fremst at jeg kan være min egen redaktør, en fordel som er irrelevant i denne sammenheng.

Mange ulemper. Ulempene er enda tydeligere: Du har færre lesere enn du tror. Aktive brukere av Internett er langt

fra gjennomsnitt av befolkningen, du når bare en avgrenset type mennesker. Du når noen journalister. Det som ligger på Internett, er ikke «ordentlig» publisert, så de kan finne på å lage en sak på den slags. Alt i alt er det likevel langt mindre interessant å få et innlegg eller en artikkel publisert på Internett enn i en avis. Jeg får nesten alltid kommentarer på innlegg i Universitetsavisa, men aldri på innlegg i diskusjonsspaltene på Intranett.

Å surfe på Internett er som TV-zapping: Du stopper stort sett bare hvis du ser noe du kjenner fra før, f. eks. Kournikova på centercourten. Med et programblad finner man godbiter, uten oppdager man lite nytt. Internett har tusenvis av kanaler, treg respons på fjernkontrollen og ingen programoversikt. Selv bruker jeg noen nyhetskanaler, av og til noen søkemotorer og en håndfull favorittsider – det tror jeg er typisk. Det er vanskelig å etablere seg for nye kanaler, ikke minst fordi mange av erfaring forventer at nye kanaler ikke holder hva de lover.

Det bør vekke bekymring at de store avisene legger alt ut på nettet uten at det ødelegger markedet, særlig når dette samtidig er de suverent mest suksessrike nettstedene.

Uinteressant. Når jeg leser en papiravis, tar det ca. 1-5

sekunder for meg å finne ut om noe på en side er interessant, noen ganger 10-30 sekunder for å finne ut om det kan være interessant likevel. Resultatet er at jeg av og til leser artikler som jeg ikke hadde tenkt å lese, og dermed lærer jeg stadig noe nytt. Jeg ser også raskt hvilke innlegg i debattspaltene som kan være interessante. På de fleste nettstedene kaster du lett bort mye tid før du finner det lesverdige, med den følge at det hele lett oppfattes som uinteressant. Det er ytterst sjelden at en nettside gir meg en ny interesse.

Utklipp av innlegg finner man opphengt overalt på NTNU. Jeg har til gode å finne noen som har hengt opp en nettside.

Flere fordeler: Du kan ta med deg en avis i sofaen, på do eller på stranden, og selv ikke en bærbar pc kan du bruke til å vifte fluer med. Universitetsavisa kan du lese på fritiden. Å lese en nettavis vil for mange måtte bli noe du gjør i arbeidstiden i stedet for å arbeide.

Jeg tror derfor det er feil å erstatte Universitetsavisa med en nettavis, spesielt med tanke på den betydningen avisa har hatt som medium for meningsutvekslinger. At ledelsen, ifølge Adresseavisen, innser at debatten blir skadelidende er positivt, men det løser ikke problemet. Og debatten er langt fra det eneste man mister.

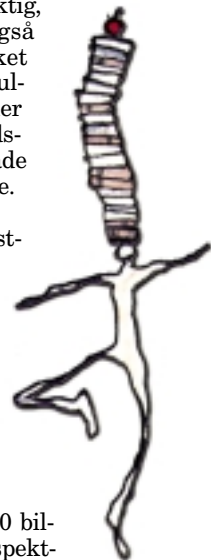
Martin Ystenes

fra biblioteket

I denne spalten vil vi i tida framover gi deg tips og råd om hvordan du får mest glede og nytte av ditt universitetsbibliotek.

Første smakebit av 350 000 bilder

Gunnerusbiblioteket i Erling Skakkens gate er landets eldste vitenskapelige bibliotek og en skattekiste hvor det finnes mye spennende, historisk materiale som fortsatt er viktig, selv for et framtidsrettet NTNU. Her er også Universitetsbibliotekets billedsamling. Biblioteket har samlet på bilder i over hundre år, det har resultert i en samling som i dag teller over 350 000 bilder og negativer. Samlingene er bygd opp av gaver, dødsbo og noen kjøpte samlinger, og er en rik kilde til både personalhistorie, lokalhistorie og vitenskapshistorie.

Trondheimsbilder. I billedsamlingen finnes postkort, privatbilder, tegninger og bilder fra profesjonelle fotografer, men ingen malerier. Vi har også overtatt arkivene etter en del Trondheimsfotografer, som for eksempel firmaet Hilfling, et stort arkiv som dekker årene 1910 til 1960 og teller ca. 150 000 negativer. Videre: A. Chr. Hassel, som drev fotofirma fra 1897 til ca. 1940, Peder O. Aune med firmadrift fra 1883 til 1932, og Klaus Forbregd med firmadrift fra 1958 til 1975, for å nevne de største.

Vi har en portrettsamling som teller vel 70 000 bilder med stor interesse for slektsforskere, og en prospekt-samling på ca. 15 000 bilder. Her finnes landskapsbilder fra hele landet, deriblant en meget fyldig Trondheimssamling. Her dokumenteres lokalhistorie og by/landskapsutvikling. Gjennom fotografiene kan vi skru tiden tilbake, vandre gatelangs i Trondheim, ta del i begivenheter, se inn i butikker, kontorer, industribedrifter, skoler og privathjem.

Bildene dekker tidsrommet fra 1850-årene til dags dato, men hovedtyngden er fra 1880-årene til 1930-årene. Fotohistorisk er også samlingen interessant, vi kan vise eksempler på de fleste teknikker og materialer som har vært brukt fra daguerreotypiet til digitale kopier.

Dette bildet ble tatt under avdukingen av Olav Tryggvasonstatuen på torget 18. september 1921.

Åpnet 17. mai. Det er stor interesse for bilder, og det går an å kjøpe kopier. UBiT har egen fotograf som lager alt av lysbilder, papirkopier i format fra 13x18 til 40x50, eller bildene scannes og leveres på CD.

UBiT har samarbeidet med BIBSYS om en billeddatabase, som 17. mai ble åpnet for intern bruk på NTNU. Foreløpig er det bare en liten del av samlingen som er tilgjengelig i basen, men den er under utvikling, så nye bilder skal stadig legges inn. Det som nå åpnes for publikum, er i hovedsak:

- Postkortsamlingen fra Sør-Trøndelag.
- En samling privatbilder etter militærkaptein Johan L. Hornemann med bilder fra bl.a. Trondheim, Trøndelag og Østlandet.
- Portrett etter Trondheimsfotografene Peder O. Aune, Anton Røske og Mathias Røstad.
- Trondheimsbilder etter skiltmaler Anker Maalø.

Bestilling. Billedbasen har følgende søkemuligheter:

- Enkel søk, søk på enkeltord, setningsdel eller ordstammer.
- Avansert søk, med søk i spesielle felter som tittel, motiv, sted, emneord, person, fotograf. Avgrensing på årstall er også mulig.

Trefflista kommer opp med miniatyrbilder og tittel. Man kan så gå inn på hvert enkelt bilde og få opp beskrivelse og større bilde. Kopi kan bestilles direkte fra programmet, man kan også legge inn kommentarer og supplerende opplysninger. Prisliste finnes også her. UBiT har opphavsrett til de bildene som er i basen. Bildene har vannmerke når de vises på skjerm eller sendes til skriver, bilder som selges, er umerket.

Billedsamlingen er lokalisert i tredje etasje på Gunnerusbiblioteket og er åpen for publikum mandag til torsdag 8.30 til 14.30. Fredag er stengt for publikum. Ansvarlig for billedsamlingen er Inger Johanne G. Røkke. Ta gjerne kontakt på telefon: 73 59 22 01.

Adressene. Billedbasen har følgende adresse: <http://bilde.bibsys.no>. Tidligere har UBiT lagt ut Fjellanger-Widerøes flybilder fra storkommunen Trondheim. Her er skråfoto fra perioden 1936 til ca. 1960, s/hv bilder. Disse bildene finnes under følgende adresse: <http://www.ub.ntnu.no/baser/spessaml/fw/data/fw-start.htm>.

Det ligger peker til flybildene under Gunnerusbibliotekets hjemmesider.

Inger Johanne G. Røkke

Etterutdanner kinesere

En delegasjon fra NTNU har holdt kurs i etterutdanning ved universitetet i Xi'an. Emnet var bærekraftig utvikling.

Xi'an-universitetet har rundt 20 000 studenter, og er et rent arkitekt + teknologi-universitet etter modell av det gamle NTH.

Tolv lærere og en håndfull studenter utgjorde delegasjonen fra NTNU. De holdt til sammen fem etterutdanningskurs for cirka 100 kinesiske studenter. Primus motor for tiltaket var professor Harald Høyem ved Fakultet for arkitektur og billedkunst, som har hatt et samarbeid med dette universitetet i en årrekke.

Med på turen ellers var blant andre Hallvard Ødegaard, Mette Mo Jacobsen, Sigurd Støren, Øyvind Aschehoug, Voja Nova-

kovich og Lisbet Sauarlia.

Kursene gikk over to uker, og ble avsluttet med en eksamen. Emnet var bærekraftig utvikling.

– Vi ble møtt av svært stor interesse og mye velvilje, sier professor Høyem, som ble imponert over det faglige nivået.

– Det faglige kontaktbehovet var betydelig. Studentene satte dessuten stor pris på anledningen til å praktisere engelsk.

Det er gode strategiske grunner til å satse på faglig samarbeid med kinesiske universiteter, sier Høyem.

– Kina vil være et viktig land i framtida. De fleste bor som kjent i Kina. Utviklinga der går fort. Om fem år kan det godt være at det er vi som lærer av dem. Da kan det være verdifullt å ha kommet i inngrep.

Høyem nevner dessuten muligheten for spin-off i ulike former.

– Det kan bli mange oppfølgingsprosjekter i tida som kommer. Vi ser begynnelsen på dette allerede nå.

TOR OKSHOLEN

tore.oksholen@adm.ntnu.no

Gjestene ble bispist etter alle kunstens regler.

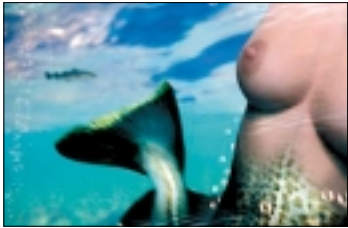
FOTO: ØYVIND ASCHEHOUG

Det ble tid til ekskursjoner for å betrakte klassisk kinesisk arkitektur. – Våre verter var svært imøtekommende og meget vennlige, forteller Høyem.

FOTO: ØYVIND ASCHEHOUG

Havfruer, bikuber og colabokser

Dette er hva Sintef har brukt som bilder på aktuelle problemstillinger i vårens profileringsannonser. Kampanjen har vært den største i Sintefs historie, med innrykk i en rekke aviser og blader. Samtidig ble det opprettet egne web-sider for hver annonse (www.sintef.no) hvor folk kunne gå inn og lese mer om fagområdene. Den første måneden ble nettstedet besøkt av hele 5000 personer.

Hopp i havet

Forskerne ved Trondhjem biologiske stasjon (TBS) har siden 1963 moret seg med å måle sommertemperaturen i Trondheimsfjorden, et utvalgt sted vest for Ytterøya. En oversikt TBS har sendt Universitetsavisa, viser at 1965 var året sitt – da var det 19,44 grader i sjøen i juli! Men også denne sommeren tegner til å bli bra: Allerede første uke i juni målte NTNU-biologene over 16 grader i sjøen. – Holder våre observasjoner fra tidligere år, om når på sommeren det er varmest, er det godt håp om en ny, varm periode i august, sier en optimistisk Jon Arne Sneli på Biologen.

En 23 år gammel Per Øverland foran t.h.

Brev fra Korea

Per Øverland, timelærer ved Religionsvitenskapelig institutt og tidligere AVH-rektor, pusler ikke bare med teologi. Han er også ihuga slektsforsker – og flittig brevskriver siden tidlig ungdom. Nå har han gitt ut en samling brev han skrev til de der hjemme da han som ung mann tjenestegjorde ved det norske feltsykehuset i Korea, Nor MASH, i 1953. Samlingen omfatter også brev han skrev i 1990 til sin sønn som da tjenestegjorde som FN-soldat i Libanon – der Per Øverland ser tilbake på sin egen utenlandstjeneste nesten 40 år tidligere.

Helge Gravås Ladejarl

Tenkte vi det ikke – han har nok alltid gått med en adelsmann i magen. Fredag, lørdag og søndag lar Helge Gunnar Gravås, instituttdirektør ved Industriell økonomi og teknologiledelse, ham på nytt komme fram i fri dressur. Da går nemlig Korsvikaspillet av stabelen for femte år på rad. Det dramatiserer historien om

Håkon Ladejarl og trelle Kark, og mer enn hundre personer deltar i spillet. Gravås spiller Sigurd Jarl, Trøndelags mektigste mann på 900-tallet og far til Håkon jarl. Her ser vi de to sammen, gutten Håkon spilt av Jørgen Selliseth. Les mer om Korsvikaspillet på <http://www.lind.no/korsvika/index.asp>

Halvhjernet

Vi leser i Tidsskrift for Den norske lægeforening at vår søsterinstitusjon i Oslo selger rekrutteringspostkort (utsnitt over) med teksten «Universitetet i Oslo gir bedre utdanning». En innsender i tidsskriftet påpeker at den avbildede hjerne veier under halvparten av hva en voksen hjerne gjør, og spør seg om det er de nye latterlegene som er på ferde. Eller om UiO rett og slett ikke vet bedre? «Her har akademikerne gitt oss en nytt ord: halvhjernet,» skriver Stein Bror Strandquist.

Kollegiet er dødt – leve styret!

Ikke bare papiravisas dager er talte. Det er også kollegiets. Heretter, gjør vi alle NTNUere oppmerksom på, heter NTNUs (delvis) valgte forsamling *styret* og intet annet.

Sin egen herre

Dragvolls Bygg 12, det som skal huse psykologene, var opprinnelig tenkt som et samarbeidsprosjekt mellom NTNU og Studentsamskipnaden i Trondheim (SiT). Nå har imidlertid NTNU kommet til at det vil stå som eneste byggherre, og avtalen med SiT er brakt til opphør. Byggekostnadene er beregnet til 102 millioner kroner som blant annet skaffes til veie gjennom salg av eiendommer.

Aasen-nøtt

Det Bibsys i Trondheim måtte gi opp, klarte svenske nerder på under en time: å finne passordet til den såkalte Djupe-dal-samlinga. Det er en database med en enormt stor boksamling som skulle overføres til Ivar Aasen-tunet i Ørsta. Problemet var at han som laget basen, Wolf Djupedal, døde før arbeidet var avsluttet. Og da boksamlinga ble overført, viste det seg at ingen kjente passordet. Bibsys ble kontaktet, men måtte gi opp. De som knekket nøtta, var etpar svensker som utvikler dataspill. De klarte det på første forsøk – og passordet var ganske enkelt *lade-pujd* – Djupedal baklengs.

Nå kranbler Ivar Aasen-tunet med Bibsys om hvorfor sistnevnte ikke klarte biffen. Direktør Roy Gundersen i Bibsys sier til internettavisa digi.no at det ikke er Bibsys' sak å knekke koder.

på siden

Det klør...

En halv million nordmenn og jeg lider av fobier. Min tilstand er av det sjeldne slaget. Jeg sliter med sykkelig angst for lange og uforståelige navn på organisatoriske enheter ved universitetet, på fagspråket kalt *kompromissfobi*. Jeg tåler godt å se hårete, seksbente edderkopper kravle over nesen min, men får afasi, tungeutslett og ganepolypper av sekstenleddede navn på NTNUs organisasjonsk-art.

Jeg er litt usikker på hvor angsten min kommer fra. Sannsynligvis bunner den i medfølelse. Jeg tenker på dem som må inhalere navnene til daglig. Kan hende er det slik at et instituttnavn på 49 bokstaver (dagens rekord) skaper identitet innad fordi alle er nevnt og ingen glemt. Men utad reiser det en Berlinmur. Jeg tenker på de stakkars ungdommene som hver vår må prøve å orientere seg om NTNUs fagtilbud. Og jeg tenker på sekretæren som skal betjene sentralbordet ved det nye Institutt for hjerte- og lungesykdommer, hjertefysiologi og idrettsfysiologi, anesthesi- og billediagnostikk, samt biomedisinsk teknikk. Og jeg føler barmhjertighet og ber om at noen må forære stakkaren en fruktkurv med halstablinger. Og jeg tenker på ordblinde og skiltmalere. Og fobien min begynner å klø igjen.

Siste årsskifte var en tøff tid for oss kompromissfobikere. Lik allergikere som venter på pollensesongen, forberedte vi oss på at fakultetene for Informasjonsteknologi, matematikk og elektroteknikk, Ingeniørvitenskap og teknologi og Naturvitenskap og teknologi skulle oppstå. Og de kom og det sved. Men de var tross alt bare tre, og det kunne sånne som meg takle med litt tankefeltterapi. 1. september blir det verre. Et armageddon i sammenligning. Kjenner jeg organisasjonen rett, skal vi da druknes i en tsunami av 30 nye tungeøvelser.

Hvis da ikke – mot formodning – noe filologisk metadon skulle sive inn i de påtroppende instituttstyrer. For noen år siden viste det seg jo at en bråte flere ungdommer plutselig fikk lyst til å søke siving. da halvparten av linjene på Gløshaugen innførte forstavelen «miljø» i navnet. Den vrien er litt nititalls nå. Men det går fortsatt an å tenke nytt. I våre dager er rådet å bygge merkevarer ved å bruke ord som skaper assosiasjoner og forteller gode historier.

Så i all beskjedenhet kommer her noen forslag fra styret i Norsk kompromissfobikerforbund:

«Grafittibønsjen» (Det nye Inst. for billedkunst/Kunstakademiet), «Lasse Stefanz» (Musikkonservatoriet og Musikkvitenskapelig institutt), «Always look at the bright sides of life» (Inst. for psykiatri, kliniske nevrofag, bein- og leddlidelser) «96-ers» (Inst. for kjemisk prosesseteknologi), «Hæh?» (Inst. for anvendt språkvitenskap og lingvistikk) og «Pompel og Pilt» (Inst. for maskinkonstruksjon og materialteknikk).

Alternativet er en telefonkatalog der Institutt for mekanikk, termo- og fluidodynamikk blir det letteste navnet å huske. Kjenner du at det klør?

Jan Erik